

Reflections of the battle of Malazgirt on popular historiography: The case of Cumhuriyet Newspaper

Tevfik Orkun DEVELİ

Article Type	Research Article
Received	13/08/2023
Accepted	7/10/2023
DOI	https://doi.org/10.17497/tuhed.1342600
Cite	Develi, T. O. (2023). Reflections of the battle of Malazgirt on popular historiography: The case of Cumhuriyet Newspaper. <i>Turkish History Education Journal</i> , 12(2), 157-177. https://doi.org/10.17497/tuhed.1342600
Similarity Scan	Done - IThenticate
Ethics Declaration	This study, conducted within the framework of national press and relevant literature, does not require ethics committee approval.
Conflict of Interest Statement	The author(s) declares that there is no conflict of interest.
Financing	No external funding was used to support this research.
Copyright and License	© 2012-2023 TUHED. This work is published under the CC BY-NC 4.0 license.
Information Note	

Reflections of the battle of Malazgirt on popular historiography: The case of Cumhuriyet Newspaper

Tevfik Orkun DEVELİ

ORCID: [0000-0003-2768-111X](https://orcid.org/0000-0003-2768-111X), E-mail: orkundeveli@mu.edu.tr

Institution: Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty of Letters, ROR ID: <https://ror.org/05n2cz176>

Öz

The Battle of Malazgirt, which opened the gates of Anatolia to the Turks, serves as a cornerstone in the historical narrative celebrating Turkish victories throughout history and underscoring the continuity between ancient Turkish states and the modern Republic of Turkey. Moreover, it is commonly recognized as a source of pride embraced by diverse segments of society and considered a foundational myth of the national identity. In this regard, it also captures the attention of popular historiography and scholarly research endeavors. By concentrating on the junction of academic historiography and the national press, in this research the argument that the Malazgirt victory was overlooked in the Republic's social design until the 1950s is examined. Furthermore, the study sheds light on several aspects of the battle that are rarely reflected in academic research or are entirely unheard of. The scope of this study encompasses Cumhuriyet newspaper's issues from January 1, 1930, when it introduced linotype printing to the Turkish press, up until December 31, 1950. Using keywords determined in accordance with qualitative research methods and third-party software, document examination was carried out on copies obtained from Cumhuriyet's electronic archive, and the data collected were subjected to content analysis. Through this approach, the portrayal of war in the Turkish press, as exemplified by Cumhuriyet, has been closely examined in light of the evolving understanding of historiography in Turkey over the years. Moreover, the study has identified that the field studies regarding the Battle of Malazgirt in this research have roots that extend further into the past than previously known. Starting from the 1930s in Turkey, with the rise of Seljuk historiography, it has been observed that academic studies and popular publications have been in close harmony.

Keywords: Malazgirt, Cumhuriyet newspaper, Seljuk, Turkish, Byzantine

Introduction

The Battle of Malazgirt, which ensured that Anatolia "became the homeland for the Turks," represents an event of "inherent importance" and simultaneously serves as the "foundation of official historiography" closely intertwined with the genesis of modern-day Turkey. Although Turkish historiography had matured through a series of traumatic events in the 19th century, its opportunity to express itself officially only emerged after victory in the Turkish War of Independence, in other words, when the Turks had re-established their political presence in Anatolia (Copeaux, 2000: 158). Despite the revolutionary fervor of the young Republic not reflecting much interest in works that praised the Ottoman dynasty, the Enlightenment tendencies that had been dominant during the Constitutional period, which continued to some extent until the 1930s when the institutional building of the state commenced, endured in the realm of history education (Yıldırım, 2016: 49-51). The history curricula and textbooks underwent several changes up to 1927. However, it is widely recognized that the real turning point began with the ascendancy of the Turkish History Thesis. Starting in 1931, the adopted approach redirected history education towards a national context, with the goal of nurturing responsible citizens who were conscious of their values and culture by fostering "a strong consciousness" extending back to the pre-Ottoman era and grounding "this consciousness in the laws of nature" (Ersanlı, 1992: 12; Demircioğlu, 2007: 14). In countering the Hellenistic historical discourse that denigrated the Turks, this perspective led to the development of a new and self-assured rhetoric in relation to the West, yet it also gave rise to responses to "ahistorical" questions like "what if" scenarios concerning the Turks' existence or absence, as well as polemics that heightened tension rooted in cultural competition with the West (Copeaux, 2000: 24).

As the Battle of Malazgirt played a key role in the Western naming of the lands inhabited by Turks as "Turkia (Turcia)" rather than Anatolia or Asia Minor (Polat, 2021: 90), it solidifies the Turkish claims of ownership over these territories dating back to at least the 11th century. However, despite the repeated message of "we exist!" being increasingly expressed towards the West, particularly during events like the Balkan disaster, the Gallipoli victory, and the Great Offensive, as the Ottoman Empire declined, by the 1930s, claims that Turkish had "penetrated all languages as the language of origin" (Yıldızlı, 2017: 45), and assertions that the Turks belonged to the "civilization-building brachycephalic Aryan race," aiming to prove their status as the "autochthonous people of Anatolia" (Yıldırım, 2016: 75), contributed to the transformation of this message into a declaration of "we were here!"

The attempt to establish the presence of Turks in Anatolia prior to 1071 initially creates the impression that the significance of the Battle of Malazgirt in Turkish history was officially downplayed. During this period, the secular principles embraced in the construction of national pride also began to influence the narrative of Islamic history starting from 1931 (Copeaux, 2003: 108). Considering the legitimizing role of history education, the profound transformations that began in the field of education with the Law of Unification of Education dated March 3, 1924, have also impacted Seljuk historiography in Turkey (Ersanlı, 1992: 58; Vurgun and Şen, 2023: 156). In the history textbooks of the 1920s, it is noteworthy that the language used in accounts of the Battle of Malazgirt resembled that found in Islamic sources. Prominent features among these include the day and hours leading up to the battle, preparations made, interactions between Emperor Romanos Diogenes and Seljuk Sultan Alp Arslan after the former's capture, and "numerous symbolic narratives that could be imbued with contemporary meaning" (Copeaux, 2000: 159). In this context, emotional

lines are encountered in the book entitled *Cumhuriyet Çocuklarına Tarih Dersleri* (History Lessons for the Children of the Republic) published in Ottoman Turkish by İhsan Şerif Bey (Saru) and approved by the Ministry of National Education's Department of Education on August 19, 1926, to be taught in the third grades of elementary schools (1926: 91-92), which praise the noble generosity displayed by Alp Arslan towards the captive Emperor Diogenes (Başkaya, 2016: 298). In the book entitled *Türk Çocuklarına Tarih Dersleri* (History Lessons for Turkish Children) prepared for fourth-grade elementary school students by Emin Âli (Çavlı) in 1927, the Battle of Malazgirt is portrayed as "one of the most important stages in Turkish history," depicting Alp Arslan's triumph over the "100,000-strong Byzantine army" with his soldiers who were "the very picture of loyalty and courage," followed by a dialogue with the captured Emperor, presented in a spirited style for the readers (Başkaya, 2016: 298).

During the period when the Turkish Historical Thesis was on the rise, discussions within the context of the motherland-land-of-origin relationship emphasized the Central Asian origins of the ancient civilizations in Anatolia (Yıldırım, 2016: 131), and it can be argued that the relatively low interest shown in Seljuk history in the 1920s was inversely proportional to the curiosity about pre-Islamic Turkish history. However, it can be asserted that this battle, which at least guaranteed the Turks a homeland in Anatolia from the significant date of 1071, maintains its importance as a milestone, offering concrete evidence of Turkish presence in Anatolia. In this regard, the Battle of Malazgirt is among the fundamental ideological narratives in Turkish historiography (Copeaux, 2003: 110).

During the 1930s, textbooks about the Battle of Malazgirt lacked any "symbolic narratives," did not delve into the discourse of the "second homeland" or the "religious dimension" of the battle and failed to establish "any connection between the present and the past" in references to Atatürk (Copeaux, 2000: 160); however, in the early 1940s, known as the Humanist period, they underwent a content transformation. The new trend adopted in the years following Atatürk's passing, which identified the source of Anatolian culture within the Greco-Latin civilization, resulted in a shift away from the ethnic focus of the Turkish Historical Thesis and the claims of Central Asian-origin civilizations to an approach where every culture, be it "Hittite, Greek, Roman, Seljuk, or Ottoman," was embraced (Karabağ, 2019: 262; Yıldırım, 2016: 56-58). As new archaeological and philosophical approaches were included in the historical disciplines in the West (Çevik, 2023: 19), the Turk-centric narrative has given way to a universalist perspective, softening the nationalist tone in historical writing. This shift relocated the discourse that had influenced the "cultural life and historical narrative" of the time from Central Asia to Anatolia, grounding it in a "patriotic" context (Şimşek and Yazıcı, 2013: 20-21). During this period marked by a particular emphasis on topics related to Ancient History, works authored by writers such as Arif M. Mansel, Enver Z. Karal, and Cavid Baysun were used as textbooks in high schools from 1942 to 1957. These were followed by works authored by figures like Bedriye Atsız, Hilmi Oran, Emin Oktay, and Niyazi Akşit. These works stand out for their more detailed exploration of Byzantine history compared to earlier periods (Özbaş, 2019: 82-83). The Battle of Malazgirt is introduced within the ongoing narrative of the Ancient Era, particularly in the context of the Turkification of Anatolia. In this context, Alp Arslan, portrayed as a brave, noble, and victorious commander, served as an example of the "ideal Turkish type" in textbooks. The victory of Alp Arslan was a pivotal moment with a significant impact on world history. His triumphs over the Byzantines and the subsequent defeat of the Byzantine Empire marked the beginning of Turkish migration into Anatolia and they were considered concurrent with the establishment of Turkey.

Following the victory, Turkish names were given to "the mountains, cities, towns, and villages of Anatolia," even highlighting that "even Greeks and Armenians learned Turkish." In this way, Anatolia had "become Turkish with its stones, soil, water, and people," and the conquest was accomplished (Yıldırım, 2016: 133-134). Until 1960, these narratives, which were progressively making their way into Humanism-based history education, paved the way for the understanding of Turk-Islamic Synthesis—a phase that could be described as a transitional period, beginning in the mid-1970s following the Menderes government. The evolving narrative of Malazgirt, since the beginning of multi-party politics, has secured a distinct position for itself within this new perspective. Prominent figures such as İbrahim Kafesoğlu, Altan Deliorman, and Yılmaz Öztuna have emphasized the war's role in nation-building, expressing the belief in an "ideal fusion" of Turkic identity and Islam. In works written with this perspective, Alp Arslan's defeat of the Byzantine army has been juxtaposed with Mustafa Kemal Atatürk's victory over the Greek forces. Furthermore, the "coincidental" alignment of both victories, one signifying the Turkish establishment in Anatolia and the other their triumphant defense, occurring on the same date of August 26, was considered a "quirk of history" that made it easier "to make references to recent history" (Copeaux, 2000: 70, 110).

The growth of scholarly literature on the Battle of Malazgirt during various phases of Turkish historiography has consistently revitalized the image of this triumph in the national memory. Nevertheless, the transformation of this narrative over the years has sparked discussions regarding the battle's significance and its social response. Although Turkish intellectuals "grasped the meaning of the Battle of Malazgirt during the years of the War of Independence and drew parallels between the two wars", some figures like Ziya Gökalp and Yahya Kemal Beyatlı have interpreted "the battle that took place centuries ago from different perspectives" (Kaplan, 1972: 162-163). From the perspective of history education, it appears that the event gained increased "political and national" significance after the "1980 military coup" and its "religious dimension" became more prominent "between 1976 and 1987-1988" (Copeaux, 2000: 161). In light of this, recent assertions indicating that the historical significance of Malazgirt was largely disregarded at the official level until the mid-1950s suggest that this pivotal national memory, distinguished for its ideological importance, was primarily preserved within the social consciousness of the 1930s and 40s (Doğan, 2020: 67; Copeaux, 2000: 160).

The present study, which examines the discourse of neglect surrounding the Malazgirt mythos, focuses on the popular narrative of the battle during the period of 1930-1950, which corresponds to the first phase of the Turkish Historical Thesis and Humanist historical understanding (Yıldırım, 2016: 60). The aim of the study examining the Malazgirt-themed articles in Cumhuriyet newspaper is to:

- Provide new insights into the language and content of the news and opinion articles shared with readers, contributing to analytical research in the field of education regarding the historical understanding of the period in which they were published.
- Identify data about the historical identity of Malazgirt and the battle in this newspaper.

Method

Research Pattern

A qualitative research methodology was employed. Qualitative research can be described as "a process in which qualitative data collection methods such as observation, interviewing, and document analysis are used, aiming to present perceptions and events in a realistic and holistic manner in their natural context." In qualitative research, data related to "environment, process, and perception" are

typically collected using methods such as "interviews, observation, and analysis written documents" (Yıldırım and Şimşek, 2021: 37-38). These methods transport readers to the "time and place of observation," allowing individuals to convey their experiences "in their own words." Since there is a story to be told, "excerpts from documents" are used (Patton, 2018: 47). "The process at play in society" is explored and "the meanings that individuals make of particular events" are examined (Given, 2021: 2).

In qualitative research methodology, when "direct observation and interviewing are not possible," researchers can resort to "written and visual materials" related to the research problem (Yıldırım and Şimşek, 2021: 189). If the "historical background of the subject under consideration is prominent" and written forms of communication are important, document analysis may be used for data collection purposes (Buran, 2021: 51). In this context, document analysis can serve as "either a standalone research method" or as an "additional source of information" when used in conjunction with other qualitative analysis methods. As a practical data collection method, it is functional in obtaining information about the cultures, traditions, institutions, experiences, and government policies of past societies (Şimşek, 2009: 42). Since it primarily encompasses the analysis of written materials containing information about the events and phenomena under investigation, it is frequently employed by historians.

Among the documents commonly used in qualitative research, there are "popular media forms" that are "public in nature," such as "television, film, radio, newspapers, literary works, photography, cartoons, and the Internet." Mass communication materials are excellent sources for "dealing with questions about some aspect of society at a given time, for comparing groups on a certain dimension, or for tracking cultural change and trends" (Merriam and Tisdell, 2016: 167-168). In this context, newspapers, which are still considered one of the most influential mass communication mediums, were consulted. Newspapers are regarded as primary sources that produce content related to current events, local and international news, politics, business, sports, entertainment, and other areas of interest. Furthermore, through analyses and opinion columns, their purpose is to inform, educate, and captivate readers by offering insights and viewpoints. In this context, mainstream daily newspapers primarily target a broad readership, thus providing researchers with populations and samples where variables such as age, gender, and educational level can be taken into account separately. Similarly, considering the number, frequency, volume, and quality of content featured in newspapers based on their topics, it is possible to monitor society's interaction with them. Furthermore, newspapers offer numerous advantages for document analysis, including providing access to hard-to-find subjects, being free from reactivity, allowing analysis to spread over time, offering a wide sample, and serving as a source of unique, cost-effective, and high-quality data (Yıldırım and Şimşek, 2021: 191-192).

Data Source

Since the time constraints inherent to the research subject, along with the envisioned aims and objectives, preclude the establishment of any reader-based sampling framework¹, the present study,

¹The earliest data regarding the newspaper's readership can be accessed starting from 1976. Based on the results obtained from a survey conducted by *Cumhuriyet*, it is evident that more than half of the readers, primarily aged between 25 and 35 and highly educated, constitute a profile predominantly residing in major cities like Istanbul, Ankara, and Izmir; this readership, mainly male and with nearly half possessing foreign language proficiency, tends to read other daily newspapers

conducted using daily national newspapers and relevant literature, does not require ethics committee approval.

In the period following the declaration of the new regime, the number of daily newspapers nationwide, which reached 40, quickly increased sixfold, and shortly after its establishment Cumhuriyet also achieved a circulation of 7,000 copies. Within four years, this number had risen from 8,000 to 9,000 copies. Considering that the 1927 census recorded a population of 795,000 in Istanbul, these figures placed Cumhuriyet among the most widely read newspapers. Following the "Law on the Adoption and Implementation of Turkish Letters" on November 1, 1928, and the successful literacy campaign, the newspaper's circulation reached 25,000 to 28,000 within 10 years of its establishment, and by 1939, the year World War II began, this number had risen to nearly 62,000. As evident from this, the newspaper's circulation experienced a remarkable ninefold increase within a relatively short span of 15 years (Köktener, 2004: 22).

Based on these considerations, the scope of the present study includes all editions of Cumhuriyet from January 1, 1930, when it became the first Turkish newspaper to adopt linotype printing, to December 31, 1949. In addition, a total of 52 supplements published on general topics such as politics, strategy, and travel, as well as specific subject headings like Anatolia, Academy, and The Great Offensive were included in the scope. Among the supplements, there is also a French periodical called *Le Monde Diplomatique*.

Data Collection Tools

The material that is the subject of the research was obtained from the electronic archive of Cumhuriyet through a temporary subscription. The relevant time intervals and keywords were filtered through multiple combinations using the newspaper's online search engine. However, occasional disruptions in the data collection process due to insufficient infrastructure were eliminated with the help of third-party digital software. In this context, text that was erroneously filtered by the search engine but did not relate to the context, along with pages that were within the scope of the study but could not be located due to the absence of indexing in the archive management system, underwent a thorough OCR scanning process. Subsequently, a meticulous and high-quality search was conducted on this newly processed document.

Analysis of Data

Data collected through the examination of documents were subjected to content analysis. This involves "systematically tracking hidden meanings and intended messages within texts or transcripts, presenting them in the form of concepts and categories", and analyzing them either "quantitatively or qualitatively" (Güler, Halicioğlu, and Taşgın, 2015: 331-333). The fundamental goal of content analysis is to identify concepts and relationships through which collected data can be explained. Accordingly, "the collected data should first be conceptualized", then subjected to a logical categorization based on these concepts, and this process should lead to the identification of themes that "explain the data accordingly" (Şimşek, 2009: 45). The data analyzed can consist of various written sources and symbols such as "letters, articles, diaries, newspaper contents, short stories," and similar materials (Güler et al., 2015: 332). When conducting a content analysis of documents, a four-stage

as well, showing a notable interest in content related to domestic and foreign politics, economics, literature, and art, thus forming a profile largely comprising civil servants and students (Atılğan, 1994: 39-47).

process is typically followed, which includes selecting a sample from the data under analysis, developing categories, determining the unit of analysis, and quantifying (Bailey, 1994: 319).

Since 1930, Cumhuriyet and its supplements have accumulated nearly 5.5 million news clippings. Since qualitative data are “thick data” and “it is not possible to use all of them”, the sampling is limited to content that is related to the key terms "Malazgirt," "Alp Arslan," "Selçuklu," and "1071." During this process, variations in the spelling of certain words over the years (Malazgird / Melazgird / Alp Arslan / Alparslan), changes in usage patterns, typographical errors, and printing mistakes were considered, taking into account different forms of spelling for the search keywords. However, it is not possible to conduct a search in an archive management system that simultaneously contains more than three keywords. Therefore, in order to enhance the "validity and reliability" of the obtained data, digital filtering was repeated to examine results that responded to all of the specified keywords, which were limited to a maximum of three at a time. The underlying assumption here is that in a text narrating the Battle of Malazgirt, these three keywords must inevitably have been used. In this way, it was anticipated that documents containing keywords like "Alp Arslan" and "Alparslan" written differently, as well as "Malazgirt" and "Malazgird," which do not have any relevance to the subject of the present study, would be automatically filtered out. However, when the scanning process was designed to include "all" of the keywords, it yielded zero results. On the other hand, when configured to include "any one of them," it produced unrealistic results ranging from a minimum of 77 to as many as 2111, with variations over the years. This issue can be attributed to reasons such as the inadequacy of the search engine, the low resolution of the digitized documents, and, consequently, the archive management system's inability to perform consistent scanning during searches.

Table 1

Random Keyword Search Results

Keyword Combination (Containing any)	1930 1939	1940 1959	Percentage Change
Alp Arslan — Malazgirt — 1071	968	2111	118.07%
Alp Arslan — Malazgird — 1071	954	2124	122.64%
Alp Arslan — Melazgird — 1071	950	2090	119.99%
Alparslan — Malazgirt — 1071	97	169	74.22%
Alparslan — Malazgird — 1071	84	187	122.61%
Alparslan — Melazgird — 1071	77	144	87.01%

Research Pattern

A qualitative research methodology was employed. Qualitative research can be described as "a process in which qualitative data collection methods such as observation, interviewing, and document analysis are used, aiming to present perceptions and events in a realistic and holistic manner in their natural context." In qualitative research, data related to "environment, process, and perception" are typically collected using methods such as "interviews, observation, and analysis written documents" (Yıldırım and Şimşek, 2021: 37-38). These methods transport readers to the "time and place of observation," allowing individuals to convey their experiences "in their own words." Since there is a story to be told, "excerpts from documents" are used (Patton, 2018: 47). "The process at play in society" is explored and "the meanings that individuals make of particular events" are examined (Given, 2021: 2).

In qualitative research methodology, when "direct observation and interviewing are not possible," researchers can resort to "written and visual materials" related to the research problem (Yıldırım and Şimşek, 2021: 189). If the "historical background of the subject under consideration is prominent" and written forms of communication are important, document analysis may be used for data collection purposes (Buran, 2021: 51). In this context, document analysis can serve as "either a standalone research method" or as an "additional source of information" when used in conjunction with other qualitative analysis methods. As a practical data collection method, it is functional in obtaining information about the cultures, traditions, institutions, experiences, and government policies of past societies (Şimşek, 2009: 42). Since it primarily encompasses the analysis of written materials containing information about the events and phenomena under investigation, it is frequently employed by historians.

Among the documents commonly used in qualitative research, there are "popular media forms" that are "public in nature," such as "television, film, radio, newspapers, literary works, photography, cartoons, and the Internet." Mass communication materials are excellent sources for "dealing with questions about some aspect of society at a given time, for comparing groups on a certain dimension, or for tracking cultural change and trends" (Merriam and Tisdell, 2016: 167-168). In this context, newspapers, which are still considered one of the most influential mass communication mediums, were consulted. Newspapers are regarded as primary sources that produce content related to current events, local and international news, politics, business, sports, entertainment, and other areas of interest. Furthermore, through analyses and opinion columns, their purpose is to inform, educate, and captivate readers by offering insights and viewpoints. In this context, mainstream daily newspapers primarily target a broad readership, thus providing researchers with populations and samples where variables such as age, gender, and educational level can be taken into account separately. Similarly, considering the number, frequency, volume, and quality of content featured in newspapers based on their topics, it is possible to monitor society's interaction with them. Furthermore, newspapers offer numerous advantages for document analysis, including providing access to hard-to-find subjects, being free from reactivity, allowing analysis to spread over time, offering a wide sample, and serving as a source of unique, cost-effective, and high-quality data (Yıldırım and Şimşek, 2021: 191-192).

Data Source

Since the time constraints inherent to the research subject, along with the envisioned aims and objectives, preclude the establishment of any reader-based sampling framework², the present study, conducted using daily national newspapers and relevant literature, does not require ethics committee approval.

In the period following the declaration of the new regime, the number of daily newspapers nationwide, which reached 40, quickly increased sixfold, and shortly after its establishment Cumhuriyet also achieved a circulation of 7,000 copies. Within four years, this number had risen from

²The earliest data regarding the newspaper's readership can be accessed starting from 1976. Based on the results obtained from a survey conducted by *Cumhuriyet*, it is evident that more than half of the readers, primarily aged between 25 and 35 and highly educated, constitute a profile predominantly residing in major cities like Istanbul, Ankara, and Izmir; this readership, mainly male and with nearly half possessing foreign language proficiency, tends to read other daily newspapers as well, showing a notable interest in content related to domestic and foreign politics, economics, literature, and art, thus forming a profile largely comprising civil servants and students (Atılğan, 1994: 39-47).

8,000 to 9,000 copies. Considering that the 1927 census recorded a population of 795,000 in Istanbul, these figures placed Cumhuriyet among the most widely read newspapers. Following the "Law on the Adoption and Implementation of Turkish Letters" on November 1, 1928, and the successful literacy campaign, the newspaper's circulation reached 25,000 to 28,000 within 10 years of its establishment, and by 1939, the year World War II began, this number had risen to nearly 62,000. As evident from this, the newspaper's circulation experienced a remarkable ninefold increase within a relatively short span of 15 years (Köktener, 2004: 22).

Based on these considerations, the scope of the present study includes all editions of Cumhuriyet from January 1, 1930, when it became the first Turkish newspaper to adopt linotype printing, to December 31, 1949. In addition, a total of 52 supplements published on general topics such as politics, strategy, and travel, as well as specific subject headings like Anatolia, Academy, and The Great Offensive were included in the scope. Among the supplements, there is also a French periodical called *Le Monde Diplomatique*.

Data Collection Tools

The material that is the subject of the research was obtained from the electronic archive of Cumhuriyet through a temporary subscription. The relevant time intervals and keywords were filtered through multiple combinations using the newspaper's online search engine. However, occasional disruptions in the data collection process due to insufficient infrastructure were eliminated with the help of third-party digital software. In this context, text that was erroneously filtered by the search engine but did not relate to the context, along with pages that were within the scope of the study but could not be located due to the absence of indexing in the archive management system, underwent a thorough OCR scanning process. Subsequently, a meticulous and high-quality search was conducted on this newly processed document.

Data Analysis

Data collected through the examination of documents were subjected to content analysis. This involves "systematically tracking hidden meanings and intended messages within texts or transcripts, presenting them in the form of concepts and categories", and analyzing them either "quantitatively or qualitatively" (Güler, Halıcıoğlu, and Taşgın, 2015: 331-333). The fundamental goal of content analysis is to identify concepts and relationships through which collected data can be explained. Accordingly, "the collected data should first be conceptualized", then subjected to a logical categorization based on these concepts, and this process should lead to the identification of themes that "explain the data accordingly" (Şimşek, 2009: 45). The data analyzed can consist of various written sources and symbols such as "letters, articles, diaries, newspaper contents, short stories," and similar materials (Güler et al., 2015: 332). When conducting a content analysis of documents, a four-stage process is typically followed, which includes selecting a sample from the data under analysis, developing categories, determining the unit of analysis, and quantifying (Bailey, 1994: 319).

Since 1930, Cumhuriyet and its supplements have accumulated nearly 5.5 million news clippings. Since qualitative data are "thick data" and "it is not possible to use all of them", the sampling is limited to content that is related to the key terms "Malazgirt," "Alp Arslan," "Selçuklu," and "1071." During this process, variations in the spelling of certain words over the years (Malazgird / Melazgird / Alp Arslan / Alparslan), changes in usage patterns, typographical errors, and printing mistakes were considered, taking into account different forms of spelling for the search keywords. However, it is not possible to conduct a search in an archive management system that simultaneously contains more

than three keywords Therefore, in order to enhance the "validity and reliability" of the obtained data, digital filtering was repeated to examine results that responded to all of the specified keywords, which were limited to a maximum of three at a time. The underlying assumption here is that in a text narrating the Battle of Malazgirt, these three keywords must inevitably have been used. In this way, it was anticipated that documents containing keywords like "Alp Arslan" and "Alparslan" written differently, as well as "Malazgirt" and "Malazgird," which do not have any relevance to the subject of the present study, would be automatically filtered out. However, when the scanning process was designed to include "all" of the keywords, it yielded zero results. On the other hand, when configured to include "any one of them," it produced unrealistic results ranging from a minimum of 77 to as many as 2111, with variations over the years. This issue can be attributed to reasons such as the inadequacy of the search engine, the low resolution of the digitized documents, and, consequently, the archive management system's inability to perform consistent scanning during searches.

Once the strengths and weaknesses of the search process were understood, the documents included in the study were randomly selected using options such as "containing all," "containing in sequence," and "containing any" of the keywords within the historical boundaries of the study. The selected documents were carefully examined, and book introductions and commercial advertisements that did not directly contribute to the subject were not included. Each of the 21 documents selected through this method, directly related to the subject of the study, was categorized under headings such as "text type" and "dominant historical perspective at the time of publication."

Table 2

The Distribution of Written Documents Included in the Study By Year And Type

Year	News	Opinion Column	News Article
1932	2	-	-
1933	-	1	-
1935	-	1	-
1936	-	1	-
1939	-	1	-
1941	1	-	1
1942	-	1	-
1943	2	-	-
1946	-	1	-
1947	-	-	1
1949	-	-	8

In the final stage, the selected documents were analyzed, quantifying the responses they provided to the discussed problem, and evaluations based on the content presented by the newspaper to its readers regarding the Battle of Malazgirt, in alignment with the previously mentioned objective, were shared.

Table 3

The Percentage Change in The Documents by Period

	1930	1940	Percentage
	1939	1949	Change
Total Number of Documents	6	15	149.9%

Results

Starting from November 1928, Cumhuriyet fully adopted the Latin alphabet (Köktener, 2004: 29) and, although indirectly, it has been determined that the earliest content related to the Battle of Malazgirt can be traced back to 1932 in the newspaper. Between July 2nd and 11th, 1932, the newspaper conveyed the detailed proceedings of the First Turkish History Congress held in Ankara, providing its readers with day-to-day coverage starting from July 3. Moreover, in its edition dated July 11, the newspaper extensively covered the speeches given on July 10, 1932, by notable figures including Yusuf Hikmet Bey [Bayur], the General Secretary of the Presidency, former Director of Museums, and Istanbul deputy Halil Bey, along with Ismail Hakkı and Dr. Reşit Galip Bey from the Historical Society, allocating significant space for their speeches.

Recalling Malazgirt from Scientific Theses and Popular Articles

In his presentation at the First Turkish History Congress, Yusuf Hikmet Bey suggested that Turkish history could be studied in three stages. These are, chronologically, the period when the Turks were located in Central Asia, demonstrating the potential for substantial civilization; the subsequent era marked by the Seljuk Turks re-establishing their political existence in Anatolia, the ancestral homeland of the Turks since the Scythian era; and the time frame extending from the Battle of Malazgirt to the establishment of a secular republic in Turkey. Hikmet Bey noted that the Turks had brought a long period of peace, "order, and honor" to the lands under their rule, and indirectly pointed to the historical rupture created by the Battle of Malazgirt, arguing that otherwise there would have been nothing but a "lazy anarchy" and that the Islamic world "would have suffered in the 11th and 12th centuries what it suffered in the 19th and 20th centuries" ("Tarih Kongresi'nde dünkü", 1932: 1, 5-6).

Considering that the language and history congresses organized in the 1930s formed the general framework for historiography during the Atatürk era in terms of methodology and content, and, in alignment with this approach, popular publications, newspapers, magazines, exhibitions, museums, and theaters were mobilized to promote the Turkish Historical Thesis, it can be asserted that (Yiğit, 2017: 210-218) Cumhuriyet also played a role in fulfilling this mission. In this context, the congress focused on several predominant subjects, encompassing the Turks' contributions to the global community, the significance of the Turkish language within world civilization, critical evaluations of reductionist approaches directed at the Turks in increasingly widespread racist anthropological theses (particularly since the 19th century), and viewpoints asserting the Turks' status as the ancient inhabitants of Anatolia. Although it may not have been one of the prominently emphasized events during the congress, the Battle of Malazgirt appears to have particular significance in this regard. From this point of view, even though Yusuf Hikmet Bey's presentation was given only in outline in the newspaper due to its volume, it was clearly stated that "after the Seljuk ruler Alp Aslan won the Battle of Malazgirt against the Byzantine Emperor, the Turks re-established their political sovereignty in Anatolia, which was originally the homeland of the Turks, and the Turks who settled there easily merged with their relatives who were previously in Anatolia" (Bayur, 1932: 492). The fact that the newspaper published a column entitled "Malazgirt Harbi" (The Battle of Malazgirt) one year later confirms this. This anecdotal article, which was translated from Arabic about the virtues of jihad and presented as one of the beautiful examples of 16th-century Anatolian Turkish, by the Divan poet Bâkî, narrates the story of the defeat of the "infidel" Armanios (Romanos), who wanted to dominate "Iran, Diyar-ı Rabia, Diyar-ı Mudar, Egypt, Maghrib, Hijaz, Yemen, India and China starting from

Iraq", by the army of "twenty thousand people" of Alp Arslan, who was called "the Sultan of Iraq and Persia". At the end of the battle, the release of Romanos by Alp Arslan led to an entirely different conclusion. According to this, Alp Arslan, refraining from killing the captive Romanos, ordered that he be paraded among the troops with a rope around his neck for sale. However, none of the soldiers were willing to buy Romanos for "five coins" in exchange. Finally, when someone wanted to exchange his dog for Romanos, Alp Arslan asked him to keep the dog on the grounds that it was "better" than Romanos and "would be useful" and ordered Romanos to be released. When the defeated emperor returned to his homeland, he was unable to ascend to the throne and his eyes were blinded (Malazgirt Harbi, 1933: 5). One of the three columns presented to the reader under the title "Milli Kültür Sahifesi" (National Culture Page), it is thought that this anecdote, like the other two, may have been narrated by M. Fuad Köprülü.

In the issue of Cumhuriyet dated August 6, 1939, another article, by Peyami Safa, praises Alp Arslan, who "opened the gates of Anatolia to the Oghuz Turks", and states that August 26 should be considered a "national holiday" on the occasion of the 868th anniversary of the Malazgirt victory (Safa, 1939: 3). In this respect, it is seen that news articles and columns celebrating the anniversary of the victory were occasionally included over the years, even if not regularly.

In the 1940s, one of the interesting articles on the Battle of Malazgirt was by İsmâil Hâmî Dânişmend. In his column entitled "Türkoloji Bahisleri" (Turcology Inquiries), Dânişmend strongly objected to the description of the Turks in Arabic commentaries as "Gog and Magog, cannibals and a monster that makes a bed out of one ear and a duvet out of the other". He also accused the Ottoman madrasas, which included these in their curriculum, of being "captives of the Arabic language and culture". Dânişmend highlighted how Vanî Mehmed Efendi, a 17th-century religious scholar, countered these "fallacies" presented as "scientific truths" to Turkish children, underscoring his "deep national and ethnic fervor"; he deemed it necessary to include the translation of the part in which the commentator explains "the Seljukids and especially the Seljukids' destruction of Shi'ism and restoration of Sunnism, the Battle of Malazgirt, and the settlement of Oghuz Turks after the conquest of Anatolia," even though it is not directly related to the subject he addresses (Dânişmend, 1941: 3). Whether the "deep national and racial fervor" that Dânişmend insistently emphasizes in his column can be encountered as early as the 17th century is a subject for a separate discussion. However, given that the article was published during the midst of World War II, it is possible to suggest that its content was influenced by the political climate of the time and may have been written with a fervor that stemmed more from Dânişmend himself rather than directly from Vanî.

It is observed that Cumhuriyet included some statements in its pages in which the Malazgirt victory was officially commemorated, as part of the celebrations held throughout the country on the occasion of the anniversary of the Great Offensive in the same years. Based on this, in the issue of the newspaper dated August 31, 1941, Lieutenant Cezmi Aydoğan, who spoke at the ceremonies commemorating the Victory Day on August 30, included Alp Arslan among the great Turkish figures mentioned alongside Atatürk. Speaking at the same event, Lieutenant General Hüsni Kılıç mentioned Ergenekon, Malazgirt, Kosovo, and Dumlupınar among the victories achieved "with the superiority of the Turkish army and bayonet" (Nadi, 1941: 5).

Another article discussing the August months synonymous with victory in Turkish history is almost entirely dedicated to the Battle of Malazgirt, authored by Ord. Prof. Dr. Reşad Kaynar. Kaynar, while describing the defeat of "the Byzantine army of 120 thousand men, unprecedented until then,

by the Turkish cavalry of 40 thousand men 841 years ago," asserts that "Oghuz and Vardar Turks" within the enemy ranks joined Alp Arslan. An interesting detail conveyed by Kaynar and providing a clue about the location of the battlefield is that Alp Arslan, along with his Turkish soldiers and commanders, "watched the battlefield from a small hill near Aladağı" (Kaynar, 1942: 3). The place mentioned by the author probably corresponds to the region where the Murat River begins to the north of Lake Van, also known as "Alikan" (Babaol, 1982: 3). Another noteworthy aspect of the article is the essentialist form that dominates the language. What is meant by essentialism here is especially the romantic approach of "attributing everything that is culturally good to Turks and that these values can only be found in Turks". In this approach, which was frequently adopted in accordance with the spirit of the period, special attention is given to the idea of treating the Byzantine Emperor "not as a captive, but as a fellow soldier, and subsequently allowing his return to his country with an escort of soldiers" (Parlak, 2005: 239). Aligned with this, the article written by Kaynar also notes that, subsequent to Alp Arslan's pardon, Romanos Diogenes, previously characterized as "uncompromising" and harboring "Turkish animosity and hatred to the core until his defeat," exhibited an expression in his eyes that indicated "the emergence of emotions unique to humanity for the first time." According to Kaynar, with the Battle of Malazgirt victory, Anatolia was transformed into "an ominous place where foreigners would not set foot again" and became "a dazzling example of Turkish heroism spanning at least 4000 years" (Kaynar, 1942: 3).

An Educator Searching for Traces of War in the Field

In the 1940s, the most extensive coverage of the Battle of Malazgirt featured in Cumhuriyet was a five-part series authored by İsmail Habib Sevük, a politician and educator. In the column entitled "Malazgird'in Kendisi" (Malazgirt Itself), Sevük shared long articles entitled "Ahlat Yarışı, Cengin Arifesinde, Cenkler Cengi, Sultan ve Kayser ile Cengin Muhasebesi" (Ahlat Race, On the Eve of the Battle, The Battle of All Battles, and The Accounting of the Battle between Sultan and Kaiser) consecutively over a month. The series begins with a description of the two rulers' race to reach Ahlat before the Battle of Malazgirt. After this, the author briefly introduces Ahlat to the readers and touches upon the importance of the city for the Turkish-Islamic world. According to the author, the Byzantine army of "300,000 men" mobilized tactically "with a plan that would make Alexander, Caesar, and Hannibal jealous", but when it reached Sakarya, "100,000 of them" were demobilized due to difficulties regarding subsistence. Sevük, who frequently refers to the 18th-century French historian Charles le Beau throughout the series, states that Romanos, who wanted to set up his camp in front of the castle of Malazgirt, besieged the city with a thousand catapults he brought with him and captured it a week later. According to the narrative, after the fall of Malazgirt, the Byzantine camp was established at the location of "Adaköy." According to the information provided by Major General Vladimir Z. May-Mayevskiy, who served as the Russian Consul General in Van and Bitlis between 1895 and 1913, it is mentioned in the article that the melted snow from Süphan gathers at the foothills and emerges from beneath a large rock in Adaköy, forming a wide underground stream that surfaces. The water in this region, which flows with the same strength and coldness in all seasons, formed a "pool of two hundred fathoms". Sevük states that he visited the region in 1944 and personally confirmed this information (Sevük, 1949a: 2, 4). The article gives detailed information about the first battles before the war and describes the wounding of Nikephoros Bryennios, the captivity of Basilakes by the Turks, and the massacre of the Turks in Malazgirt by the Byzantine army in revenge for this. Information is also given about some "Oghuz and Pecheneg" groups who "adopted Orthodoxy" and served as mercenaries in the Byzantine army. Meanwhile, Alp Arslan is said to have "crossed the

Vaspuhran defiled and set up his camp with 20,000 horsemen at the foot of Mount Süphan on the Malazgirt Plain". According to Sevük, the numbers given in Islamic sources about the size of the army are not exaggerated. When the troops were demobilized by the Byzantine army due to difficulties regarding subsistence and the troops defeated in Ahlat were added, the total size of the army that is stated to have participated in the Battle of Malazgirt with 150,000 men, reached 300,000. The author mainly quoted the peace offer made by Alp Arslan before the war, its rejection, and the prayer of the Abbasid Caliph al-Qā'im bi-amri 'llāh from the Akhbār 'ud-dawlat 'is-Saljuqiyya (Sevük, 1949b: 2). As the final battle approached, Alp Arslan is said to have taken 40,000 ziamet holders, 10,000 volunteers and hasa troop of 4,000 soldiers and deployed them on the nearest hill where he could see the enemy. From this hill, the Turkish army was encouraged by the realization that the enemy had surrounded the encampment area with ditches. The author gives a general view of the city of Malazgirt before the final battle, including the army positions on both sides and Alp Arslan's death oath. In line with this, Sevük, who characterizes the city as "firmer than an iron mountain" using a quote from the Timurid court historian Hâfiz-ı Ebru, portrays the city center as "a village resembling a town" based on his fieldwork conducted in 1944. He states that there are "about a hundred and fifty rural houses with flat roofs and a bazaar with fifteen (?) shops" and that "the larger of the two zinc-covered and plastered buildings are used as a gendarmerie and the other as a public room". Sevük then describes the view he sees from the walls of Malazgirt Castle in romantic language and provides striking details about the difficulty of the terrain:

The layers of lava from this immense mountain, which formed itself by accumulating lava on its slopes, as well as the large caves, from which deep noises can still be heard, are all situated on this side. (?) Look even at the names of the villages scattered on the outskirts, filled with castle ruins, the remains of cupolas and tombstones, with their greatness in the past rather than the present: Evrengazi, Cihangir, Dizginkale, Kucak, Kösel, Gültepe, Aktepe, Seydimerdan... We quickly arrived by car in the vicinity of the village called Harabesur, situated further back and on level ground, and consisting of around fifteen houses. These areas are where the battle intensified the most. The area in front of the village is flat and covered with sandy soil, allowing you to let your horse run freely. However, as you go further, the landscape is predominantly composed of earth and lava, forming a tough, undulating terrain that may seem smooth from a distance but is riddled with crevices, pits, and mounds. The Turkish horsemen will strategically position themselves in the hollows of these areas, launching attacks on the plains and emerging victorious in the arduous battle, utilizing the ruggedness of the terrain to their advantage (Sevük, 1949c: 2).

The geographical determinations described by Sevük almost 75 years ago regarding the area where the battle took place are still valid when compared to the present structure of the terrain (Sütcü, 2022: 315). The remainder of his account focuses on the decisive phase of the battle and the capture of the Emperor. In the subsequent section, drawing upon historians like Joseph de Guignes and works such as Naqd al-Tawārih, the article delves into prophecies that foresaw victory in the battle, highlights the dialogue between Alp Arslan and the captive Emperor, and proposes that the initial fateful interaction between Alp Arslan and Diogenes evolved into a genuine friendship. As part of this claim, it is stated that Alp Arslan gave the Emperor his own "royal robe and a large retinue of attendants at his disposal", and that the Emperor was "devoted to Alp Arslan with all his heart and burst into tears." Simultaneously, the events unfolding in the Byzantine capital were portrayed through the account provided by Ahmet Refik (Altınay) in his work Büyük Tarih-i Umumî. Sevük,

citing le Beau, states that Diogenes sent Alp Arslan "200,000 gold coins and a diamond he owned." He also made some inferences about this diamond based on the story of a pearl he read by the English historian Edward Gibbon. According to Gibbon, Byzantine chroniclers wrote that "a priceless pearl was lost in the plunder of the battle" but said nothing about "this momentous day that decided the fate of the Empire". Sevük, on the other hand, hypothesized that this pearl, which was rumored to have been lost, might be the diamond sent by Diogenes to Alp Arslan, and stated that if such an event took place, there was no loss, and that "the diamond had been given to the Turks." The remaining portion of the article narrates the account of Diogenes being poisoned and blinded, which incited Alp Arslan's anger and prompted his campaigns into Anatolia, followed by his expedition to Samarkand and the sorrowful tale of his demise, all depicted through a compilation of diverse local and foreign sources (Sevük, 1949d: 2, 4).

In the last part of the article series, Sevük, who conducts an accounting of the war, compares the Battle of Malazgirt with the battles of Waterloo and Badr, describes the Seljuk victory as "the Badr of the Muslim Turks," and refers to it as "the battle of all battles" and "the destiny of all destinies." Sevük's perspective highlights that when two armies confront each other with a "threefold difference" in strength, the weaker side managing to avoid defeat is considered an achievement, while their ability to conquer and triumph over the stronger force is portrayed as "remarkable." For this reason, the Battle of Malazgirt is considered one of the "greatest epics" in the history of military history. However, according to the author, Western historians tend to diminish the miraculous aspects of this battle by downplaying its extraordinary facets and instead they emphasize the weaknesses of the Byzantine army in an attempt to trivialize the topic. Sevük believes that Western historians have employed several methods as a way of diminishing the "impressive share of honor" in the Turkish victory. The first of these, according to Sevük, is the claim that while the Turks had a unified army, the Byzantine army comprised various ethnic groups, despite its larger size. Sevük's response to this is that despite the presence of various elements within the Byzantine army, these groups held a Roman identity and took pride in it. The second method claims that the Byzantine army was defeated because it consisted of mercenaries. Sevük, on the other hand, rejects this by saying that "the main body of the army was Greek". Therefore, they should not be viewed as mercenaries. The presence of "Frank and Norman" units is not a "weakness" but rather an advantage due to their status as "professional soldiers." Moreover, if the claim about mercenaries implies that these units were unwilling to engage in combat, that is also erroneous, as no one except Andronikos Doukas left the battlefield. Thirdly, emphasis is placed on the Turkish elements within the Byzantine army switching sides. According to Sevük, the Pechenegs can't hold a significant position in a "Roman army of 200,000 people." The author thinks that the Emperor could not have been so reckless as to go to war against the Turkish Sultan with a large number of Turks. Additionally, the Emperor's ability to calmly secure oaths of allegiance from the remaining Turks regarding the "Oğuz's joining" serves to affirm the insignificance in the numbers of the Turks within his army. Setting all of these aside, according to the author, if the Seljuks achieved a victory "in the far east of Anatolia" with the assistance of the "Turks who crossed the Danube," it is still something to be celebrated. Fourthly, it is argued that the Byzantine army was defeated from the very beginning since it "missed the opportunity to encircle and surround" the enemy on the grounds that it marched in a cramped formation with a square battalion system. According to Sevük, Western writers, who would have hailed this as an impressive feat had Diogenes achieved victory by splitting the Turkish army down the middle with the quadruple line thickness he adopted for his forces, are now using it as an excuse due to the defeat of the Byzantine commander-in-chief. However, the error lies not in the plan itself but in the inability to execute it. Hence, it would be more accurate to

"acknowledge the skill in the Turkish Sultan" rather than "attributing the deficiency to Diogenes." Sevük states that none of these four reasons could justify the defeat of the Byzantine army, but that a mountainous region like Anatolia is suitable for maneuvers of "agile troops" rather than heavy armies. In this context, as the Turks had extensive familiarity with the geography they were fighting in since the Tugrul Bey period, "half of the Battle of Malazgirt was won through actions taken before the war even began." Sevük highlights that in the context of smaller forces triumphing over larger armies, Alfred von Schlieffen cited the Battle of Cannae as an example, but Sevük contends that the Battle of Malazgirt far surpasses it in this aspect. So much so that Hannibal's struggle was not a battle of fate, but, unlike Malazgirt, the glory was destined for Rome. Sevük concludes his column by stating that after his visit to Malazgirt in 1944 he published three articles in *Ülkü* magazine on August 26th, the anniversary of the battle, and that Yahya Kemal Beyatlı was kind enough to give him his poem "Alp Arslan'ın Ruhuna Gazel" (Ode to Alp Arslan's Soul), which he had never published anywhere before. Following this, Sevük shared this ode, composed in the aruz prosody with his readers and proceeded to explain the verses in their sequential order (Sevük, 1949e: 2, 4).

Malazgirt as a World War

Following this long series of articles, three more articles were published in *Cumhuriyet* by İsmail Habib Sevük in a column entitled "Malazgirdin Sonrası" (After Malazgirt). The first article deals with the Turkification of Anatolia, mainly with the help of the sources used in the previous series. Sevük is of the opinion that parallel to le Beau after the killing of Diogenes, the expeditions to Anatolia are no longer seen as a "raid, plunder, or invasion," but rather as a "permanent settlement specific to profound conquests" of the Turkish presence in this region (Sevük, 1949f: 5). Alongside the transformation of Anatolia into a Turkish homeland, another significant outcome of the Battle of Malazgirt was the occurrence of approximately eight Crusades from the West to the East, spanning the period from 1095 to 1270. Contrary to what the Westerners put forth, according to Sevük, "neither the surging religious fanaticism in Europe due to the capture of Jerusalem by Muslims, nor the belief of impoverished Europeans that they would lead happier lives in the East, nor the aristocrats' sense of adventure" constitute the fundamental basis for these crusades. In his view, just as Gibbon has stated, "after the Turks shattered the Anatolian wing of the Byzantine eagle, they settled along the shores of the two straits." Consequently, the once border fortress of Byzantium lost its role as a barrier before Europe and thus, starting from the Battle of Malazgirt, it was up to them to halt the Turks' advance (Sevük, 1949g: 2, 5).

According to Sevük, who characterizes the Battle of Malazgirt as a clash between East and West and thus likens it to a "world war," the Seljuks, having dispelled the Crusader threat by the end of the 12th century, launched a renewed offensive against the Byzantines. In the first half of the 13th century, Alâeddin Keykubad's efforts led to the attainment of full unity in Anatolia, "not only in terms of ethnicity but also in terms of political dominance." However, this unity was disrupted for the third time due to the Mongol invasions, leading to the emergence of "small Turkish states" [beyliqs] in Anatolia. The Ottomans, whom the author refers to as "miraculous," have emerged from among these principalities. 2).

Sevük suggests that the sole force "bridging the past nine centuries with the present" is Seljuk Turkism. It is important not to be misled by the initial labeling of it as the "Seljuk State, Taifa States, and later Ottoman State." The author likens these to "a river taking on different names at various places." The fact that this continuity was granted to the Seljuks lies in the settlement of the Turks in

the west after the Malazgirt victory. In this context, "Eastern Rome ended in Malazgirt four centuries before the conquest of Istanbul." The Turkish Empire started again in Malazgirt. In this context, the author also responds to a question inspired by Yahya Kemal's words about the 17th-century Turkish composer Buhûrîzâde Mustafa İtrî, "the old plane tree who listened to our story that lasted seven centuries." Based on the expressions of Yahya Kemal that specifically emphasize the period of the Battle of Malazgirt, Sevük is seeking an answer to the question of whether there was Turkish identity before Malazgirt. The author responds to this by stating that Turkish identity not only existed before Malazgirt but also throughout eternity. According to him, the articles he wrote in his column do not emphasize the era of race, but the Turkishness in the religion of Islam. Just as Muslim Turks diverged in the past, Western Turks among them have also defined a separate direction for themselves. This direction is compared to a fate that has been coming for nine centuries. Hence, the fact that the Seljuk Turks could not expand beyond Anatolia does not necessarily indicate a separation from the Ottoman Turkish identity. Indeed, as the Crusader threat that had halted the Seljuks and the Mongol invasion ceased, the inevitable course of Western Turkish identity continued its journey from where it had paused. The author adds to this the unity of language and religion; otherwise, he suggests that a conqueror like Timur winning the battle in Ankara would be enough to eliminate a state. However, the recovery of Western Turkish identity after this fourth division took only thirteen years. For this reason, all Timur did was "delay the conquest of Istanbul for fifty years." Afterward, Sevük refers to the periods of Fatih Sultan Mehmet, Yavuz Sultan Selim, and Kanuni Sultan Süleyman, stating with reference to the Italian historian Leone Caetani that during the reigns of these rulers, Western Turkish identity transformed Islam into a "world religion." As per the author's viewpoint, even though religions are communicated through prophets, it is nations that "imbue them with life, making them substantial, voluminous, and a vivid, living entity." Therefore, the author evaluates that it is not the religions themselves that "elevate or demean" religions, but rather the nations following those religions, or even specific sects, that portray religions as "inflated or diminished." Based on this, according to Sevük, who points to an inseparable connection between Turkishness and Islam, Western nations have been shaped by the heritage of "Greek and Latin." If these two components are removed, the core of European civilization will be empty. Since the Battle of Malazgirt, the Turks have progressively established a civilization that has "subjugated the world," step by step, front by front. In this way, establishing a bridge between the past and the future, when referring to "a nine-century existence from Malazgirt to Dumlupınar," the author conveys that centuries have not merely passed, but rather "the forthcoming centuries have merged into the eternity of the future." Today's Turks, however, represent the flow of "nine centuries from Malazgirt to eternity" (Sevük, 1949h: 2, 4).

Besides these, it can be noted that in the issues of Cumhuriyet from the 1940s, references to the Battle of Malazgirt were present, sometimes in the context of exuberant celebrations specifically held in Muş Province on the anniversary of the victory ("Malazgirt Battlefield Battle," 1943: 3), at other times within war-themed works narrating Turkish heroism in battles ("20th Anniversary of the Republic," 1943: 3), occasionally in columns depicting Eastern Anatolia and its Turkish identity (Sevük, 1946: 2), and also as a unit of measurement for facilitating the understanding of the events before and after a different historical event ("Danışmend," 1947: 2).

Conclusion

Cumhuriyet, which contributed to the adoption of the modern understanding of historiography in Turkey and indirectly influenced it during its establishment period, carries traces of different approaches that have dominated Turkish historiography over the years and contains documents that reflect them. In Turkey, while reading the pages of Cumhuriyet from the period between 1930 and 1950, which corresponds to the first phase of the Turkish Historical Thesis and Humanist historical understanding, it is possible to come across various types and styles of content related to the Battle of Malazgirt, which is considered an iconic symbol of courage, determination, and victory in shaping the Turkish national identity.

During the period when the Turkish Historical Thesis understanding was dominant, it is noteworthy that the narrative was presented between the lines and conveyed to the readers in secular language, with only one exception. Indirect references, such as attributing the victory to the intelligence of Nizam al-Mulk, who served as Alp Arslan's mentor, rather than solely to his sword (Tan, 1935: 10), or regarding the presence of the Murat River as a fortunate witness to the battle (Sevük, 1936: 3) can be cited as examples. However, as a reflection of publications criticizing the reductionist approach in Western-origin racist anthropological theses towards Turks in the same vein, details like the inability to find anyone willing to buy the captured Romanos Diogenes for just five coins or even considering exchanging him for a dog are examples of the enemy being devalued as "worthless" between the lines in popular historiography.

The historical context of that era, driven by the need to legitimize the claim that Turks migrated to Anatolia thousands of years ago by focusing on the ancient world, can help us understand why Malazgirt, seen as a sort of "returning home" narrative, remained in the background for at least a decade (Copeaux, 2000: 160). Moreover, as evidenced by the inclusion of the battle as one of the three phases of Turkish history in the First Turkish History Congress, it would be more accurate to consider this a matter of priority rather than neglect. The article from 1939, which directly addresses the battle and emphasizes the need to celebrate the victory as a national holiday, indicates that in the 1940s priorities began to shift towards the Humanist historical perspective.

It is observed that during the 1940s the content related to Malazgirt in Cumhuriyet increased 2.5-fold compared to the previous period, and a new language dominated the narrative. In this context, it is possible to see that the enemy image changed with the emergence of the Humanist historical perspective, unlike the previous period. The lines emphasizing Alp Arslan gifting his robe to Diogenes, providing him with attendants, and highlighting the transformation of their relationship into friendship are examples of this. The passages in these articles that sometimes implicitly and sometimes explicitly express the virtues of Turkic identity contain a message that Alp Arslan gave a lesson in humanity to the tearful Diogenes. However, the most noticeable change appears to be the references made to religion. However, this content indicates not a sharp break from the historical understanding of the 1930s but rather a transformational period during which the two approaches coexist. In this context, it is emphasized that the Malazgirt victory, while marking the beginning of the process that turned Islam into a world religion, owes its realization to the Turks. Praising the Turks reflects a perspective that precedes the cause-and-effect relationship established between the Malazgirt victory and the Crusades, emphasizing the "Turks' intervention in world history" (Copeaux, 2000: 24). This perspective also implies that Turkishness has not only existed before the Battle of Malazgirt but has been present since time immemorial. However, a subtle nuance is

noteworthy here, and in the debate regarding the ownership of Anatolia, it is emphasized that the victory represents a war that established a homeland, distinct from the previous era's "returning home" perspective. Another distinct difference between the two perspectives is the ability to observe a clear connection established between the past and the present, which was not previously evident. The association of Alp Arslan with great commanders like Hannibal and Mustafa Kemal Atatürk; the comparison of Malazgirt with famous battles in Roman, Arab, and French history; the establishment of precursor–successor relationships with battles like Kosovo, Dumlupınar, and the Great Offensive; and even its interpretation as a world war can be evaluated in this context. Nevertheless, considering the distinct emphasis on the East–West dichotomy in the documents examined, it becomes evident that Malazgirt is perceived more as a clash of civilizations rather than a world war.

Towards the end of the 1940s, linguistic markers that had previously indicated a transition between the Turkish History Thesis and the Humanist period now signify the onset of the second phase, characterized by a shift towards the Turkish–Islamic Synthesis approach. In the articles that significantly increased in 1949 regarding the Battle of Malazgirt, there is a noticeable emphasis on the unity of language and religion. For example, in the narrative, the word *fetih* (conquest) is used more frequently instead of *zafer* (victory), in accordance with Islamic terminology. In addition, there are teleological interpretations of history that the inevitable will happen sooner or later, as in the case of Timur, who delayed the capture of Istanbul by only fifty years.

In Cumhuriyet, many details related to the Battle of Malazgirt can be found that have gone unnoticed or remained unknown even in current academic publications. Indeed, the most remarkable example among these pertains to field research related to the battle. In this context, it is recognized that, in Turkey, the military strategic aspect of the Battle of Malazgirt was initially scrutinized by Feridun Dirimtekin (1936), who was affiliated with the Military Academy and later brought to the field by a military delegation under the supervision of Colonel Kadri Perk (1946/7). The civilian counterpart of these two officers, who were also history teachers, was İsmail Habib Sevük, as revealed for the first time in the present study. In 1944, Sevük not only delved into matters of war but also provided numerous insights into the historical identity of the city of Malazgirt, accomplishing this feat two years before the commencement of military-oriented geographical studies. Furthermore, what sets him apart as an educator from his colleagues with military backgrounds is his ability to delve into source materials and the fact that his assessments regarding the Battle of Malazgirt, published in Cumhuriyet, are largely grounded in academic historiography.

Support and Appreciation Statement : No external funding was used to support this research.

Conflict of Interest Statement: The author declares that there is no conflict of interest.

References

- Atılğan, S. (1994). Bir okur profili çalışması: Örnek gazete Cumhuriyet. *Marmara Journal of Communication*, 7(7), 37-49.
- Babaol, A. (1982). *Muş ilinde 1935-1980 yılları arasında nüfusun seyri*. (Unpublished dissertation). İstanbul University, Faculty of Letters, İstanbul.
- Bailey, K. D. (1994). *Methods of social research*. New York: Free.
- Başkaya, M. (2016). İhsan Şerif Bey (Saru) “Cumhuriyet Çocuklarına Tarih Dersleri” eseri. *Turkish History Education Journal*, 5(1), 297-315.
- Bayur, Y. H. (1932). Şarkta inhitat sebepleri. Paper presented at *The First Turkish History Congress*, Ankara. Retrieved 17.06.2023, from <https://www.ttk.gov.tr/kongreler/i-turk-tarih-kongresi-02-11-temmuz-1932-ankara/>
- Buran, A. (2021). Nitel araştırmada veri toplama. In F. N. Seggie ve Y. Bayyurt (Edt.), *Nitel Araştırma: Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları* (p. 46-61). Ankara: Anı.
- Copeaux, E. (2000). *Tarih ders kitaplarında (1931-1993) Türk tarih tezinden Türk-İslam sentezine* (A. Berktaş, Trans.). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt.
- Copeaux, E. (2003). Türkiye’de 1931-1993 arasında tarih ders kitapları. In O. Köymen (Red.), *Tarih Öğretimine Eleştirel Yaklaşımlar* (p. 107-113) İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Cumhuriyet’in 20. yıldönümüne 20 kitab. (1943, October 27). *Cumhuriyet*, p. 3.
- Çevik, A. D. (2021). Sosyal bilimler ve bilimsel yasalar. *FLSF Journal of Philosophy and Social Sciences*, 32, 177-194.
- Çevik, A. D. (2023). Anglosakson arkeoloji geleneği bağlamında bilimsel açıklamaların doğası ve statüsü. *Kilikya Journal of Philosophy*, 1, 17-37.
- Danişmend, İ. H. (1941, March 11). Türkoloji bahisleri: Vanî Efendi nazariyesi. *Cumhuriyet*, p. 3.
- Danişmend, İ. H. (1947, December 22). Türkoloji bahisleri: Fuzulî’nin mezarı. *Cumhuriyet*, p. 2.
- Demircioğlu, İ. H. (2007). *Tarih eğitiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar*. Ankara: Anı.
- Doğan, M. D. (2020). Doğudan batıya Selçuklu yürüyüşü ve Malazgirt zaferi. In M. Nar, M. Tuğrul (Edt.), *Tarihten Romana Malazgirt* (p. 64-68). Ankara: Türkiye Yazarlar Birliği.
- Emin Âli. (1927). *Türk çocuklarına tarih dersleri*. İstanbul: Gündoğdu.
- Ersanlı, B. B. (1992). *İktidar ve tarih: Türkiye’de “resmi tarih” tezinin oluşumu (1929-1937)*. İstanbul: Afa.
- Given, L. M. (2021). *100 soruda nitel araştırma* (A. Bakla ve İ. Çakır, Trans.). Ankara: Anı.
- Güler, A., Halıcıoğlu, M. B., & Taşgın, S. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma*. Ankara: Seçkin.
- İhsan Şerif. (1926). *Cumhuriyet çocuklarına tarih dersleri*. İstanbul: Türk.
- Kaplan, M. (1972). Malazgirt Savaşı’nın mana ve ehemmiyeti. *Journal of Turkology*, 17, 149-164.
- Karabağ, Ş. G. (2019). Tarih ders kitaplarında Yunanlılar ve Yunanistan. In A. Şimşek (Edt.), *Tarih Ders Kitaplarında İmajlar: Devletler, Halklar, Kişiler* (p. 257-273). Ankara: Pegem.
- Kartal, Ş. (2021). Nitel araştırmanın desenlenmesi. In M. Çelebi (Edt.), *Nitel araştırma yöntemleri* (p. 211-237). Ankara: Pegem.
- Kaynar, R. (1942, August 27). Türk tarihinde 26 ağustoslar. *Cumhuriyet*, p. 3.
- Köktener, A. (2004). *Bir gazetenin tarihi: Cumhuriyet*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Malazgirt Harbi. (1933, April 10). *Cumhuriyet*, p. 5.

- Malazgirt Meydan Muharebesi'nin 872'nci Yıldönümü. (1943, 28 August). *Cumhuriyet*, p. 3.
- Merriam, S., & Tisdell, E. J. (2016). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. San Fransisco: Jossey-Bass.
- Nadi, Y. (1941, August 31). 30 Ağustos coşkunu tezahüratla kutlandı. *Cumhuriyet*, p. 1-5.
- Özbaş Çulha, B. (2019). Tarih ders kitaplarında "Bizans". In A. Şimşek (Edt.), *Tarih ders kitaplarında imajlar: Devletler, halklar, kişiler* (p. 77-93). Ankara: Pegem.
- Parlak, İ. (2005). *Kemalist ideolojide eğitim: Erken cumhuriyet dönemi tarih ve yurt bilgisi ders kitapları üzerine bir inceleme*. Ankara: Turhan.
- Patton, M. Q. (2018). Nitel araştırmada stratejik temalar (Y. Dede ve F. I. Bilican, Trans.). In M. Bütün ve S. B. Demir (Edt.), *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (p. 37-73). Ankara: Pegem.
- Polat, S. (2001). Yirminci yüzyıl tarihyazımı içinde Claude Cahen ve Osmanlı öncesi Türkiye tarihine yaklaşımı. *Journal of Turkology Research*, 9, 79-96.
- Safa, P. (1939, August 6). Hadiseler arasında Türklük için. *Cumhuriyet*, p. 3.
- Sevük, İ. H. (1936, January 28). Fıratın tercümeihali 1: İki kardeş. *Cumhuriyet*, p. 3.
- Sevük, İ. H. (1946, August 28). Doğu'yu tanıyalım: Van ve havzası. *Cumhuriyet*, p. 2.
- Sevük, İ. H. (1949a, September 23). Malazgirdin kendisi: Ahlat yarışı. *Cumhuriyet*, p. 2-4.
- Sevük, İ. H. (1949b, September 30). Malazgirdin kendisi: Cengin arifesinde. *Cumhuriyet*, p. 2.
- Sevük, İ. H. (1949c, October 7). Malazgirdin kendisi: Cenkler cengi. p. 2.
- Sevük, İ. H. (1949d, October 14). Malazgirdin kendisi: Sultan ve kayser. *Cumhuriyet*, p. 2-4.
- Sevük, İ. H. (1949e, October 24). Malazgirdin kendisi: Cengin muhasebesi. *Cumhuriyet*, p. 2-4.
- Sevük, İ. H. (1949f, October 30). Malazgirdin sonrası: Anadolunun fethi. *Cumhuriyet*, p. 5.
- Sevük, İ. H. (1949g, November 22). Malazgirdin sonrası: Haç'la hilâl'in cihan cengi. *Cumhuriyet*, p. 2, 5.
- Sevük, İ. H. (1949h, December 27). Malazgirdin sonrası: Dokuz asrın akışı. *Cumhuriyet*, p. 2-4.
- Sütçü, M. S. (2022). Bizans'ın Doğu Sınırında Bir Orduğâh ve Surları: Malazgirt. Paper presented at the *Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu*, İzmir. Retrieved 17.06.2023, from https://kongre.akademikiletisim.com/files/TDAE/tam_metin_cilt3.pdf
- Şimşek, A., & Yazıcı, F. (2013). Türkiye'de tarih öğrenmenin dünü, bugünü. *TYB Akademi: Dil Edebiyat ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(8), 11-33.
- Şimşek, H. (2009). Eğitim tarihi araştırmalarında yöntem sorunu. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 42(1), 33-51.
- Tan, T. M. (1935, May 11). Büyük devlet adamları 7: Nizamülmük. *Cumhuriyet*, p. 10.
- Tarih Kongresinde dünkü nutuklar. (1932, July 11). *Cumhuriyet*, p. 1-8.
- Vurgun, A., & Şen, H. (2023). Cumhuriyetin çocuklarına Selçukluların öğretimi. *International Journal of Social Science Research*, 12(1), 155-171.
- Yıldırım A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, T. (2016). *Tarih ders kitaplarında kimlik söylemi*. İstanbul: Yeni İnsan.
- Yıldızlı, M. E. (2017). Türk Dil Devriminin önemli basamaklarından Güneş Dil Teroisi üzerine sorular ve cevaplar. *Türk Yurdu*, 106(364), 45-48.
- Yiğit, M. (2017). Türk inkılabı ve sanat düşüncesi ilişkisi: Türk Tiyatrosu dergisinde Türk Tarih Tezi izleri (1933-1944). *Yıldız Social Sciences Institute Journal*, 1(2), 206-221.

Malazgirt Savaşı'nın popüler tarihçiliğe yansımaları: Cumhuriyet gazetesi örneği

Tevfik Orkun DEVELİ

Makale Türü Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi 13/08/2023

Kabul Tarihi 7/10/2023

DOI Numarası <https://doi.org/10.17497/tuhed.1342600>

Kaynak Gösterme Develi T. O. (2023). Reflections of the battle of Malazgirt on popular historiography: The case of Cumhuriyet Newspaper. *Turkish History Education Journal*, 12(2), 157-177. <https://doi.org/10.17497/tuhed.1342600>

Benzerlik Taraması Yapıldı - IThenticate

Etik Beyanname Bu çalışma ulusal basın taranarak ve ilgili literatür kullanılarak hazırlandığından dolayı etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Çıkar Çatışması Yazar(lar) çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Finansman Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans © 2012-2023 TUHED. Bu çalışma CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Bilgi Notu

Malazgirt Savaşı'nın popüler tarihçiliğe yansımaları: Cumhuriyet gazetesi örneği

Tevfik Orkun DEVELİ

ORCID: [0000-0003-2768-111X](https://orcid.org/0000-0003-2768-111X), E-posta: orkundeveli@mu.edu.tr

Kurum: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, ROR ID: <https://ror.org/05n2cz176>

Öz

Türklere Anadolu'nun kapılarını açan Malazgirt Savaşı, tarihteki Türk zaferlerini kutlayan ve eski Türk devletleri ile modern Türkiye Cumhuriyeti arasındaki sürekliliği vurgulayan tarihsel anlatının mihenk taşlarından biridir. Ayrıca toplumun geniş kesimlerince paylaşılan bir gurur kaynağı ve ulusal kimliğinin kurucu mitlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bu yönüyle, bilimsel çalışmaların yanı sıra popüler tarihçiliğin de ilgi alanına girmektedir. Bu çalışma, Malazgirt Zaferi'nin Cumhuriyet'in toplum tasarımıında 1950'li yıllara kadar ihmal edildiği iddiasını akademik tarihçilik ve ulusal basının kesişimine odaklanarak tartışmaya açmaktadır. Ayrıca pek çok yönüyle savaş hakkında akademik çalışmalara nadiren yansıyan ya da hiç rastlanmayan bazı detaylara ışık tutmaktadır. Çalışmanın evrenini Cumhuriyet gazetesinin Türk basınıında ilk kez linotip baskı kullanmaya başladığı 1 Ocak 1930'dan 31 Aralık 1950'ye kadar olan sayıları oluşturmaktadır. Cumhuriyet gazetesinin elektronik arşivinden temin edilen nüshalarda, nitel araştırma yöntemine uygun olarak belirlenen anahtar sözcükler ve üçüncü parti yazılımların yardımıyla doküman incelemesi gerçekleştirilmiş, toplanan veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu sayede, Cumhuriyet gazetesi örneğinde savaşın Türk basınıına yansıma biçimi Türkiye'deki tarihçilik anlayışının yıllar içindeki evrimine uygun olarak mercek altına alınmıştır. Ayrıca, çalışmada Malazgirt Savaşı üzerine sahada yapılan etütlerin bugüne kadar bilinenlerden daha eskiye dayandığı tespit edilmiştir. 1930'lu yıllardan itibaren Türkiye'de Selçuklu tarihçiliğinin yükselişe geçmesiyle, akademik çalışmalar ile popüler yayınların dirsek teması içinde oldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler : Malazgirt, Cumhuriyet gazetesi, Selçuklu, Türk, Bizans

Giriş

Anadolu'nun Türklere vatan olmasını sağlayan Malazgirt Savaşı, “özünde sahip olduğu önemin” yanı sıra “resmî tarihyazımına temel dayanak” teşkil eden ve bugünkü Türkiye'nin başlangıcıyla ilişkilendirilen bir hadisedir. Türk tarihyazımı, 19. yüzyılın travmatik olaylar dizisiyle ergin formuna kavuşmuş olmasına rağmen kendini resmî düzeyde ifade etme şansını ancak Millî Mücadele'nin kazanılmasından sonra, bir başka deyişle, Türklerin Anadolu'daki siyasi varlığını yeniden güvence altına almasıyla bulabilmiştir (Copeaux, 2000: 158). Her ne kadar genç Cumhuriyet'in devrimci ruhu, Osmanlı hanedanından övgüyle söz eden eserlere rağbet etmese de devletin kurumsal inşasının tamamlanmaya başladığı 1930'lu yıllara kadar Meşrutiyet dönemine hâkim olan Aydınlanmacı eğilimler, tarih öğretiminde kısmen varlığını sürdürmüştür (Yıldırım, 2016: 49-51). Tarih müfredatları ile ders kitapları, 1927 senesine kadar bazı değişikliklere uğramıştır. Ancak, esas kopuşun Türk Tarih Tez'inin hâkimiyetiyle başladığı kabul edilmektedir. 1931'den itibaren benimsenen anlayışta, tarih öğretimi millî bir zemine kaydırılmış, Osmanlı öncesine uzanan “güçlü bir bilinç” oluşturup “bu bilinci doğa yasalarına dayandırarak”³ kendi değerlerinin ve kültürünün farkında olan iyi vatandaşlar yetiştirilmek istenmiştir (Ersanlı, 1992: 12; Demircioğlu, 2007: 14). Türkleri tezyif eden Helenist tarih söylemine mukabele edecek şekilde, Batı karşısında yeni ve öz güvenli bir retorik geliştiren bu anlayış, Türkler “olsaydı-olmasaydı” gibi “tarih-dışı” sorulara aranan yanıtları ve Batı ile kültürel rekabete dayalı gerilimi tırmandıran polemikleri de beraberinde getirmiştir (Copeaux, 2000: 24).

Malazgirt Zaferi, Türklerin yaşadığı toprakların bizzat Batılılar tarafından Anadolu veya Küçük Asya yerine “Turkia (Turcia)” olarak adlandırılmasında (Polat, 2021: 90) kilit rol oynadığından, Türklerin bu topraklar üzerindeki mülkiyet iddiasını en az 11. yüzyıla dayandırmaktadır. Ancak, Osmali İmparatorluğu geriledikçe Batı'ya karşı her fırsatta yinelenen “biz varız!” mesajı, Balkan faciası, Çanakkale Zaferi ve Büyük Taarruz gibi olaylarda artan bir tonla dillendirilse de 1930'lu yıllara gelindiğinde, Türkçenin “köken dil” olarak dünyanın bütün dillerine nüfuz ettiğine (Yıldızlı, 2017: 45) ve Türklerin “uygarlık yapıcı brakisefal Aryan ırkına mensup” olduğuna yönelik iddialar, onların “Anadolu'nun otokton halkı “olduğunu kanıtlamak üzere (Yıldırım, 2016: 75) bu mesajın “biz vardık!” şeklinde evrilmesine yol açmıştır.

Türklerin Anadolu'daki varlığını 1071 öncesine dayandırma çabası, ilk etapta Malazgirt Zaferi'nin Türk tarihindeki öneminin resmî düzeyde geri plana itildiği intibasını uyandırmaktadır. Bu dönemde millî gururun inşasında benimsenen laik prensiplerin, 1931 yılından itibaren İslam tarihine yönelik anlatıya nüfuz etmesi de etkili olmuştur (Copeaux, 2003: 108). Tarih eğitiminin meşrulaştırıcı rolü düşünüldüğünde, 3 Mart 1924 tarihli Tevhîd-i Tedrîsât Kanunu'yla eğitim alanında başlayan köklü dönüşümler, Türkiye'deki Selçuklu tarihçiliğini de etkilemiştir (Ersanlı,

³ Sosyal bilimlerin araştırma alanına giren konuların yöntemsel açıdan doğa bilimlerine benzer yasalar ve genellemeler barındırıp barındırmadığı halen tartışılmalı bir konudur (Çevik, 2021: 179, 189).

1992: 58; Vurgun ve Şen, 2023: 156). 1920'li yılların tarih ders kitaplarında, Malazgirt Savaşı'na dair yazılanların İslam kaynaklarının diliyle benzeştiği dikkati çekmektedir. Göze çarpan özellikler arasında, savaştan önceki gün ve saatler, yapılan hazırlıklar, İmparator Romanos Diogenes'in esir alındıktan sonra Selçuklu Sultanı Alp Arslan ile arasında geçenler ve “güncel bir anlam yüklenebilecek pek çok simgesel anlatım” yer almaktadır (Copeaux, 2000: 159). Bu bağlamda, Maarif Vekâleti Talim ve Terbiye Dairesinin 19 Ağustos 1926 tarih ve 1366 numaralı kararıyla İhsan Şerif Bey (Saru) tarafından (1926: 91-92) ilk mektep üçüncü sınıflarda okutulmak üzere Osmanlı Türkçesiyle neşredilen *Cumhuriyet Çocuklarına Tarih Dersleri* adlı eserde (Başkaya, 2016: 298), Alp Arslan'ın esir İmparator Diogenes'e gösterdiği yüce gönüllükten övgüyle söz eden duygu dolu satırlara rastlamak mümkündür. Benzer şekilde, Emin Âli (Çavlı) tarafından ilk mektep dördüncü sınıf öğrencileri için hazırlanan *Türk Çocuklarına Tarih Dersleri* adlı eserde (1927: 109-111) Malazgirt Savaşı'na “Türk tarihinin en önemli merhalelerinden biri” olarak yer verilmiş, Alp Arslan'ın ‘sadakat ve cesaret’ timsali askerlerle “100 bin kişilik Bizans ordusunu” mağlup edişi ve ardından esir edilen İmparator'la arasında geçen diyalog, gururlu bir üslupla okuyuculara aktarılmıştır.

Türk Tarih Tez'inin yükselişe geçtiği dönemde anavatan-öz vatan ilişkisi bağlamındaki tartışmalar Anadolu'daki kadim medeniyetlerin Orta Asya kökenine vurgu yaptığından (Yıldırım, 2016: 131), Selçuklu tarihine 1920'li yıllarda gösterilen görece ilginin İslam öncesi Türk tarihine duyulan merakla ters orantılı olarak azaldığı söylenebilir. Ancak, Anadolu'daki Türk varlığını kayıt altına alan somut delilleri haiz olması dolayısıyla Türklerin ‘hiç değilse’ 1071 gibi hatırı sayılır bir tarihten itibaren Anadolu'yu vatan edinmelerini garantileyen bu savaşın halen bir milat olarak kendi içinde önemini koruduğu söylenebilir. Bu yönüyle, Malazgirt Savaşı, Türk tarihyazımının temel ideolojik söylemleri arasında yer almaktadır (Copeaux, 2003: 110).

1930'lu yıllarda Malazgirt Savaşı'yla ilgili olarak hiçbir “simgesel anlatımın” yer almadığı, “ikinci vatan” söylemine veya savaşın “dinî boyutuna” değinmeyen, Atatürk'e yapılan atıflarda “şimdiki ile geçmiş” arasında “hiçbir bağ kurmayan” ders kitapları (Copeaux, 2000: 160), Hümanist dönem olarak adlandırılan 1940'lı yılların başında içerikçe dönüşüme uğramıştır. Atatürk'ün vefatını izleyen yıllarda benimsenen bu yeni akım, Anadolu kültürünün kaynağını Grek-Latin medeniyetinde gördüğünden, Türk Tarih Tez'inin etnik geçmişe gösterdiği ilgi ve Orta Asya kökenli medeniyet iddiaları, yerini “Hitit, Yunan, Roma, Selçuklu veya Osmanlı” fark etmeksizin her “kültürün benimsendiği” bir yaklaşıma bırakmıştır (Karabağ, 2019: 262; Yıldırım, 2016 56-58). Batı'da tarihsel disiplinlere nüfuz eden yeni arkeolojik ve felsefi yaklaşımların da ortaya çıkmasıyla (Çevik, 2023: 19) Türklük merkezli anlatımın yerini alan evrenselci anlayış, tarih yazımının milliyetçi tonunu yumuşatmış, ulusal gurura kaynaklık eden coğrafyanın Orta Asya'dan Anadolu'ya taşınması, dönemin “kültür hayatına ve tarih tasarımına” etki eden söylemi “vatansever (*patriotic*)” bir zemine oturtmuştur (Şimşek ve Yazıcı, 2013: 20-21). Özellikle İlk Çağ tarihi konularına gösterilen önemle belirginlik kazanan bu dönemde Arif M. Mansel, Enver Z. Karal ve Cavid Baysun gibi yazarların kaleme aldığı eserler, 1942'den 1957'ye kadar liselerde ders kitabı olarak okutulmuştur. Bunları, Bedriye Atsız, Hilmi Oran ile Emin Oktay ve Niyazi Akşit gibi isimlerin yazdıkları izlemiştir. Bu

eserlerde, Bizans tarihinin eskiye nazaran daha ayrıntılı olarak işlendiği söylenebilir (Özbaş, 2019: 82-83). Malazgirt Savaşı'na ise İlk Çağ'a yönelik anlatının devamında, Anadolu'nun Türkleşmesi bahsinde yer verilmektedir. Bu bağlamda, cesur, yüksek seviyeli, muzaffer bir komutan olarak tasvir edilen Alp Arslan, ders kitaplarında "ideal Türk tipine" örnek teşkil etmiştir. Alp Arslan'ın elde ettiği zafer, dünya tarihine her bakımdan tesir eden bir milat olarak değerlendirilmiş, Bizans'a boyun eğdiren Türk sultanının başarıları, Anadolu'ya yönelen Türk selini başlattığı için Bizans'ın mağlubiyeti, Türkiye'nin kuruluşuyla eş zamanlanmıştır. Zaferden sonra "Anadolu'nun dağlarına, şehirlerine, kasaba ve köylerine" Türkçe adlar verilmiş hatta "Rum ve Ermenilerin bile Türkçe öğrendikleri" vurgulanmıştır. Böylece Anadolu, "taşıyla, toprağıyla, suyuyla ve insanıyla" Türkleşmiş ve fetih tamamlanmıştır (Yıldırım, 2016: 133-134). 1960'a gelene kadar Hümanizm temelli tarih eğitime giderek daha fazla nüfuz eden bu tarz söylemler, bir tür geçiş evresi olarak nitelendirilebilecek Menderes iktidarından sonra 1970'li yılların ortalarından itibaren Türklüğün Müslümanlıkla harmanlandığı Türk-İslam Sentezi anlayışına kapı aralamıştır. Çok partili hayatın başından beri değişim geçiren Malazgirt anlatısı ise kendine bu yeni anlayışta özel bir mevki edinmiştir. İbrahim Kafesoğlu, Altan Deliorman ve Yılmaz Öztuna gibi isimler, ulusal gururun içini dolduran göndermelerde savaşın vatan kurucu rolüne değinirken, Türklüğün ve Müslümanlığın "ideal bir şekilde kaynaştığı" kanaatini dile getirmişlerdir. Bu anlayışla kaleme alınan eserlerde Alp Arslan'ın Bizans ordusunu mağlup edişi, Mustafa Kemal Atatürk'ün Yunan ordularına karşı kazandığı galibiyetle yan yana getirilmiştir. Üstelik birinde Türklerin Anadolu'yu yurt tuttuğu, diğerinde ise elinde tutmayı başardığı her iki zaferin de "rastlantısal" olarak 26 Ağustos'a denk gelmesi, "tarihin bir cilvesi olarak yakın geçmişe yapılan göndermeleri" kolaylaştırmıştır (Copeaux, 2000: 70, 110).

Türk tarih yazımının farklı dönemlerinde Malazgirt Savaşı'nı ele alan bilimsel literatürün genişlemesi, zaferin ulusal bellekteki imajını devamlı tazelemektedir. Ancak, anlatının yıllar içinde geçirdiği evrim, savaşın önemine ve bulduğu toplumsal karşılığa yönelik bazı tartışmalara sebep olmuştur. Türk aydınları, her ne kadar "Malazgirt Savaşı'nın manasını henüz İstiklâl Savaşı yıllarında idrak etmiş ve iki savaş arasında benzerlikler" kurmuşsa da Ziya Gökalp ve Yahya Kemal Beyatlı gibi bazı isimler, "asırlar önce cereyan eden savaş farklı zaviyelerden" yorumlamışlardır (Kaplan, 1972: 162-163). Tarih öğretimi açısından bakıldığında, olayın "1980 askerî darbesinden sonra siyasi ve ulusal" öneminin arttığı, "1976 ile 1987-1988 yılları arasında dinî boyutunun" belirginlik kazandığı ifade edilebilir (Copeaux, 2000: 161). Buna dayanarak, Malazgirt'in tarihsel kimliğine resmî düzeyde 1950'li yılların ortalarına kadar adeta kayıtsız kalındığına yönelik güncel iddialar, ideolojik anlamıyla seçkinleşen bu ulusal hatıranın 1930'lu ve 40'lı yılların toplumsal hafızasında adeta dondurulduğunu ima etmektedir (Copeaux, 2000: 160; Doğan, 2020: 67).

Malazgirt *mitosunun* maruz kaldığı ihmâl edilmişlik söylemini tartışmaya açan bu çalışma, savaşın, Türk Tarih Tezi ile Hümanist tarih anlayışının birinci evresine (Yıldırım, 2016: 60) denk düşen 1930-1950 arası dönemdeki popüler anlatısına odaklanmaktadır. *Cumhuriyet* gazetesindeki Malazgirt temalı metinlerin incelendiği çalışmanın amacı:

- Okuyucularla paylaşılan haber ve köşe yazılarının dili ve içeriği hakkında yeni bilgiler ortaya koyarak, neşredildikleri dönemin tarih anlayışına yönelik eğitim alanında yapılabilecek çalışmalara katkı sunmak,
- Malazgirt'in tarihsel kimliği ve savaş hakkında bu gazete özelinde verileri tespit etmektir.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Nitel araştırmayı “gözlem, görüşme ve doküman incelemesi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” şeklinde tanımlamak mümkündür. Nitel araştırmalarda genellikle “çevre, süreç ve algıyla” ilgili veriler, yaygın olarak “görüşme, gözlem ve yazılı dokümanların incelenmesi” gibi yöntemlerle toplanır (Yıldırım ve Şimşek, 2021: 37-38). Bunlar, okuyucuları “gözlemin yerine ve zamanına” götürerek kişilerin deneyimlerini “kendi kelimeleriyle yakalayarak” aktarır. Ortada “anlatılacak bir hikâye” bulunduğundan “pasaj aktarımlarından” yararlanılır (Patton, 2018: 47). Toplumda “var olan süreçler araştırılarak bireylerin belli olaylara atfettikleri anlamlar” incelenir (Given, 2021: 2).

Nitel araştırma yönteminde “doğrudan gözlem ve görüşmenin olanaklı olmadığı durumlarda” araştırma problemiyle ilgili “yazılı ve görsel materyale” başvurulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021: 189). Şayet “ele alınan konunun tarihçesi ön plandaysa ve yazılı iletişim biçimleri” önem arz ediyorsa veri toplamak amacıyla doküman incelemesi tercih edilebilir (Buran, 2021: 51). Bu bağlamda, doküman incelemesi “tek başına bir araştırma yöntemi olabildiği gibi” diğer nitel analiz yöntemlerinin kullanıldığı durumlarda “ek bilgi kaynağı” olarak da işlev görebilir. Pratik bir veri toplama yöntemi olarak “geçmiş toplumlara ait kültürler, gelenekler, kurumlar, yaşantılar ve devlet politikalarına ilişkin bilgilerin elde edilmesinde” işlevseldir (Şimşek, 2009: 42). Çoğunlukla “araştırılması hedeflenen olay ve olgular hakkında bilgi barındıran yazılı materyallerin analizini” kapsadığından, tarihçiler tarafından sıklıkla kullanılmaktadır

Nitel araştırmalarda kullanılan bazı dokümanlar arasında, “doğası gereği kamuya açık” olan “televizyon, film, radyo, gazete, edebi eserler, fotoğraf, karikatürler ve internet” gibi “popüler medya biçimleri” bulunmaktadır. Kitle iletişim materyalleri, belirli bir zamanda “toplumun bazı yönleriyle ilgili soruları ele almak, grupları belirli bir boyutta karşılaştırmak veya kültürel değişim ve eğilimleri izlemek” için oldukça iyi kaynaklardır (Merriam ve Tisdell, 2016: 167-168). Bu bağlamda, çalışmada en etkili kitle iletişim araçlarından biri olarak kabul edilen gazetelere başvurulmuştur. Gazeteler, güncel olaylar, yerel ve uluslararası haberler, siyaset, iş dünyası, spor, eğlence ve diğer ilgi alanlarına yönelik içerik üreten birincil kaynaklar olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca analiz, görüş köşe

yazıları sunarak okuyucuları bilgilendirmeyi, eğitmeyi ve meşgul etmeyi amaçlarlar. Bu kapsamda ana akım günlük gazeteler her şeyden evvel genel okur kitlesine hitap ettiklerinden, araştırmacıya yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyi gibi değişkenlerin ayrı ayrı hesaba katılabileceği evren ve örneklemi sunabilirler. Benzer şekilde, konularına göre gazetelerde yer alan içeriklerin sayısı, periyodu, hacmi ve niteliği göz önünde bulundurularak toplumun bunlarla olan etkileşimini izleyebilmek mümkündür. Dahası, zor bulunabilen “öznelere erişim” sağlanması, “tepkisellikten arınmış” olması, “zamana yayılmış analize imkân” tanınması, “geniş bir örneklem” sunması, “özgün, düşük maliyetli ve nitelikli” veriye kaynaklık etmesi bakımından, gazetelerin doküman incelemesinin pek çok avantajına (Yıldırım ve Şimşek, 2021: 191-192) sahip oldukları söylenebilir.

Veri Kaynağı

Ulaşılmak istenen amaç ve hedeflerin yanı sıra araştırma konusunun zamansal sınırlılıkları, okurlardan oluşan herhangi bir örneklem çerçevesi oluşturmaya imkân tanımadığından⁴, günlük ulusal gazeteler ve ilgili literatür kullanılarak hazırlanan bu çalışma, etik kurul onayı gerektirmemektedir.

Yeni rejimin ilanını izleyen süreçte yurt genelinde günlük 40'ı bulan gazete sayısı kısa süre zarfında 6 kat artmış ve *Cumhuriyet* gazetesi de kurulur kurulmaz 7 binlik tiraja ulaşmıştır. Bu sayı dört yıl içinde 8-9 bine yükselmiştir. 1927 yılı nüfus sayımına göre İstanbul'da 795 bin kişinin yaşadığı göz önüne alınırsa bu oranların *Cumhuriyet*'i en çok okunan gazeteler arasına soktuğu söylenebilir. 1 Kasım 1928'deki “Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun'un” ardından başarıyla sürdürülen okuma yazma seferberliğinin sonucunda, gazetenin tirajı kuruluşundan 10 yıl sonra 25-28 binlere ulaşmış, İkinci Dünya Savaşı'nın başladığı 1939 yılında bu sayı 62 bine dayanmıştır. Buradan anlaşılacağı gibi 15 yıl gibi kısa bir süre içerisinde gazetenin tirajı tam 9 kat artış göstermiştir (Köktener, 2004: 22).

Tüm bunlardan hareketle, çalışmanın evrenini *Cumhuriyet* gazetesinin Türk basınında bir ilk olarak linotip baskıya geçtiği 1 Ocak 1930'dan 31 Aralık 1949'a kadar olan tüm sayıları oluşturmaktadır. Bunlara, gazetenin siyaset, strateji, gezi gibi genel; Anadolu, Akademi ve Büyük Taarruz gibi spesifik konu başlıkları altında neşredilen toplam 52 ilave dahil edilmiştir. Ayrıbasımlar arasında *Le Monde Diplomatique* adlı Fransızca bir süreli yayın da bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

⁴Gazetenin okur kitlesine yönelik en erken verilere ancak 1976 yılından itibaren ulaşılabilmektedir. Bu bağlamda *Cumhuriyet*'in kendi imkanlarıyla yaptığı bir anketten elde edilen sonuçlara göre yarısından fazlasını 25-35 yaş arası yüksek eğitimli kitlenin oluşturduğu okurların, çoğunlukla erkeklerden oluşan, yarısına yakını yabancı dil bilen, İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyükşehirlerde ikamet eden, sıklıkla diğer günlük gazeteleri de takip eden, özellikle iç politika, dış politika, ekonomi, edebiyat ve sanat ağırlıklı içeriklere ilgi gösteren memur ve öğrenci ağırlıklı bir profil çizdiği görülmektedir (Atılğan, 1994: 39-47).

Araştırmaya konu olan malzeme, *Cumhuriyet* gazetesinin elektronik arşivinden geçici abonmanlıkla temin edilmiştir. İlgili tarih aralıkları ve anahtar sözcükler, gazetenin çevrimiçi arama motoru aracılığıyla birden fazla kombinasyonla filtrelenmiştir. Bununla birlikte, yetersiz alt yapı sebebiyle veri toplama sürecinde zaman zaman yaşanan aksaklıklar, üçüncü parti dijital yazılımların yardımıyla giderilmiştir. Bu bağlamda, arama motoruyla uygulanan filtreleme işleminden hatalı olarak süzülen fakat içerikçe bağlama dâhil olmayan metinler ile arşiv otomasyonunda herhangi bir işaretleme imkânı bulunmadığı için çalışma kapsamında olduğu halde yeri tespit edilemeyen sayfalar, kapsamlı OCR taramasından geçirilmiştir. Ardından, bu yeni evrak üzerinde hata payı düşük ve nitelikli arama uygulaması gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmada dokümanların incelemesiyle toplanan veriler, içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu yöntem, “metinlerin ya da transkriptlerin içerisinde gizli kalmış anlamların ve verilmek istenen mesajların sistematik biçimde izlenmesi, kavramlar ve kategoriler şeklinde ortaya konarak”, bunların “nicel veya nitel” olarak analiz edilmesidir (Güler, Halıcıoğlu ve Taşgın, 2015: 331-333). İçerik analizinin temel amacı, toplanan verilerin açıklanabileceği kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Buna uygun olarak “toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması”, ardından bu “kavramlara göre mantıklı” bir kategorizasyona tabi tutulması ve “buna göre veriyi açıklayan temaların” tespit edilmesi gerekmektedir (Şimşek, 2009: 45). Analize konu olan veriler; “mektup, makale, günlük, gazete içerikleri, kısa hikayeler” ve buna benzer diğer yazılı kaynak ve sembollerden oluşabilir (Güler vd., 2015: 332). Dokümanların içerik analizi yöntemiyle incelenmesi halinde analize konu olan veriden örneklem seçilmesi, kategorilerin geliştirilmesi, analiz biriminin saptanması ve sayısallaştırma olmak üzere dört aşamalı bir süreç takip edilmektedir (Bailey, 1994: 319).

1930 yılından bugüne kadar *Cumhuriyet* gazetesi ve eklerinde 5,5 milyona yakın haber küpürü bulunmaktadır. Nitel veriler, “yoğun veriler” olup bunların “hepsini kullanma imkânı bulunmadığından” (Çelebi, 2021: 234) çalışmaya yalnızca “Malazgirt”, “Alp Arslan” ve “1071” anahtar sözcüklerine cevap veren içerik dâhil edilmiştir. Bu işlem sırasında bazı sözcüklerin yazımında yıllar içinde ortaya çıkabilecek değişim (Malazgird / Melazgird / Alp Arslan / Alparslan) kullanım alışkanlıkları, yazım yanlışları, dizgi ve baskı hatası gibi ihtimaller gözetilerek aramada anahtar sözcüklerin farklı yazım biçimleri de hesaba katılmıştır. Bununla beraber, arşiv otomasyonunda üçten fazla anahtar sözcüğü aynı anda barındıran bir arama yapma imkânı bulunmamaktadır. Dolayısıyla, elde edilen verilerin “geçerlik ve güvenilirliğini” artırmak amacıyla, ikinci bir dijital filtreleme gerçekleştirilerek, belirlenen en fazla üç anahtar sözcüğün tümüne birden yanıt veren sonuçlara bakılmıştır. Buradaki temel varsayım, Malazgirt Savaşı’nı anlatan bir metnin muhtevasında, bu üç anahtar sözcüğünün kaçınılmaz olarak kullanılmış olması gerektiğidir. Bu sayede, içinde “Alp Arslan ve Alparslan — Malazgirt ve Malazgird gibi farklı şekillerde yazılan anahtar sözcükleri barındıran fakat bu çalışmanın konusuyla herhangi bir bağlantı kurmayan metinlerin kendiliğinden eleneceği hesaplanmıştır. Buna rağmen, tarama işlemi, anahtar sözcüklerin “hepsini”

içercek biçimde yapıldığında sıfır sonuç verirken, “herhangi birini” içerecek şekilde yapıldığında yıllara göre değişmekle birlikte en az 77 en fazla 2111 gibi gerçekçi olmayan sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Bu problem, arama motorunun yetersiz oluşu, dijital ortama aktarılan metinlerin düşük çözünürlükle taranması ve bu sebeple yapılan aramalarda otomasyonun istikrarlı okumalar gerçekleştirememesi gibi sebeplerle açıklanabilir.

Tablo 1

Rastgele Anahtar Sözcüklerle Yapılan Arama Sonuçları

Anahtar Sözcük Kombinasyonu (Herhangi birini içeren)	1930	1940	Yüzdellik
	1939	1959	Değişim
Alp Arslan — Malazgirt — 1071	968	2111	%118,07
Alp Arslan — Malazgird — 1071	954	2124	%122,64
Alp Arslan — Melazgird — 1071	950	2090	%119,99
Alparslan — Malazgirt — 1071	97	169	%74,22
Alparslan — Malazgird — 1071	84	187	%122,61
Alparslan — Melazgird — 1071	77	144	%87,01

Arama sürecinin güçlü ve zayıf yanları anlaşıldıktan sonra çalışmada yer verilen metinler, anahtar sözcüklerin “hepsini içeren”, “sıralı içeren” ve “herhangi birini içeren” gibi opsiyonlarla çalışmanın tarihsel sınırları dahilinde rastgele yöntemle seçilmiştir. Seçilen metinler, dikkatle incelenerek konuya doğrudan katkı sunmayan kitap tanıtımı ve ticari ilanlara yer verilmemiştir. Çalışmanın konusuyla doğrudan ilintili olan ve bu yöntemle seçilen 21 dokümanın her biri, “metin türü” ve “neşredildiği döneme hâkim tarih anlayışı” gibi kategoriler altında tasnif edilmiştir.

Tablo 2

Çalışmada Yer Verilen Yazılı Dokümanın Yıllara ve Türe Göre Dağılımı

Yıl	Haber	Köşe Yazısı	Makale
1932	2	-	-
1933	-	1	-
1935	-	1	-
1936	-	1	-
1939	-	1	-
1941	1	-	1
1942	-	1	-
1943	2	-	-
1946	-	1	-
1947	-	-	1
1949	-	-	8

Son aşamada, seçilen metinler analiz edilerek tartışılan probleme verdiği cevaplar sayısallaştırılmış ve daha evvel belirtilen amaca uygun olarak gazetenin Malazgirt Savaşı hakkında okurlarına sunduğu içerik üzerinden yapılan değerlendirmeler paylaşılmıştır.

Tablo 3

Kullanılan Metinlerin Dönemlere Göre Değişim Yüzdesi

	1930	1940	Yüzelik
	1939	1949	Değişim
Yazı Sayısı	6	15	% 149,9

Bulgular

1928 yılının Kasım ayından itibaren tamamıyla Latin harflerini benimseyen *Cumhuriyet* gazetesinde (Köktener, 2004: 29) dolaylı bile olsa Malazgirt Meydan Muharebesi ile ilgili en eski içeriğin 1932 yılına ait olduğu tespit edilmiştir. Gazete, 2-11 Temmuz 1932 tarihleri arasında Ankara’da düzenlenen I. Türk Tarih Kongresi’ne ait tafsilatı 3 Temmuz’dan itibaren günü gününe okurlarına aktarırken, 11 Temmuz’da yayımlanan sayısında Riyaseticumhur Umumî Kâtibi Yusuf Hikmet Bey [Bayur] başta olmak üzere sabık Müzeler Müdürü ve İstanbul Mebusu Halil Bey, Tarih Cemiyet azalarından İsmail Hakkı ile Dr. Reşit Galip Beylerin 10 Temmuz 1932 tarihli konuşmalarına geniş yer ayırmıştır.

Bilimsel Tezler ve Popüler Metinlerde Malazgirt’i Hatırlamak

I. Türk Tarih Kongresi’ndeki tebliğinde, Yusuf Hikmet Bey tarafından Türk tarihinin üç safhada tetkik edilebileceği dile getirmiştir. Bunlar sırasıyla: Türklerin “Orta Asya’da mücerret bulunan ve büyük mikyasta umran kabiliyetini haiz bulunduğu, Selçuk Türklerinin İskitlerden beri Türklerin öz vatanı olan Anadolu’da yeniden siyasi bir mevcudiyet kurdukları zaman arasında bulunan ve Malazgirt Muharebesi ile Türkiye’de laik bir cumhuriyetin kurulması arasında geçen” devirler olarak gösterilmiştir. Hikmet Bey, Türklerin idaresi altında bulunan topraklara uzun bir barış, “asayiş ve şeref” getirdiklerini kaydetmiş, aksi halde buralarda “miskince bir anarşiden” başka bir şey görülmeyeceğini, İslam aleminin “19 ve 20. yüzyıllarda uğradığı akıbete 11 ve 12. asırlarda uğrayacağını” öne sürerek dolaylı olarak Malazgirt Savaşı’nın yarattığı tarihsel kırılmaya işaret etmiştir (“Tarih Kongresinde dünkü”, 1932: 1, 5-6).

1930’lu yıllarda düzenlenen dil ve tarih kongrelerinin yöntem ve içerik olarak Atatürk dönemi tarihyazıcılığının genel şablonunu teşkil ettiği ve buna uygun olarak Türk Tarih Tezi’nin tanıtılması amacıyla popüler yayınlar, gazete, dergi, sergi, müze ve tiyatroların bu amaç için seferber edildiği hatırlanacak olursa (Yiğit, 2017: 210-218), *Cumhuriyet* gazetesinin de bu görevi ifa ettiği söylenebilir. Bu bağlamda kongreye hâkim olan konular arasında Türklerin beşeriyet alemine hizmetleri, Türk dilinin dünya medeniyetindeki mevkii ve özellikle 19. yüzyıldan itibaren giderek yaygınlaşan ırkçı antropolojik tezlerde Türklere yöneltilen indirgemeci yaklaşımların tenkidi kadar, Türklerin Anadolu’nun kadim sakinleri olduğuna yönelik görüşler dile getirilmiştir. Her ne kadar kongrede özellikle vurgulanan olaylardan biri olmasa da Malazgirt Savaşı’nın bu açıdan özel bir önem taşıdığı

söylenbilir. Buradan hareketle Yusuf Hikmet Bey'in tebliğine hacmi sebebiyle gazetede yalnızca ana hatlarıyla yer verilmiş olsa da konuşmasının tamamına bakıldığında "Selçuklu hükümdarı Alp Arslan'ın, Bizans İmparatoruna karşı Malazgirt Muharebesi'ni kazandıktan sonra, Türklerin esasen öz yurtları olan Anadolu'daki siyasî hâkimiyetlerini yeniden tesis ettikleri ve oraya yerleşen Türklerin evvelce Anadolu'da bulunan akrabalarıyla kolayca kaynaştıkları" açıkça ifade edilmiştir (Bayur, 1932: 492). Gazetede bir sene sonra doğrudan "Malazgirt Harbi" başlığıyla bir köşe yazısının yayımlanmış olması da bunu teyit eder niteliktedir. Divan şairi Bâkî tarafından "cihadın faziletleri hakkında Arapçadan tercüme edilen" ve esasında 16. yüzyıl Anadolu Türkçesinin güzel örneklerinden biri olarak takdim edilen menkıbe türündeki bu yazıda, "İrak'tan başlayarak İran, Diyar-ı Rabia, Diyar-ı Mudar, Mısır, Mağrib, Hicaz, Yemen, Hindistan ve Çin'i" hakimiyeti altına almak isteyen "kafir" Armanios (Romanos)'un "İrak ve Acem Padişahı" olarak anılan Alp Arslan'ın "yirmi bin kişilik" ordusu tarafından mağlup edilmiş hikayesi anlatılmaktadır. Savaşın sonunda Romanos'un Alp Arslan tarafından salıverilmesi ise bambaşka bir sona bağlanmıştır. Buna göre Alp Arslan, esir düşen Romanos'u "öldürmekten ar ederek" satılması için boynunda bir iple ordunun arasında dolaştırılmasını emretmiş fakat askerlerden hiçbiri "beş akçe" karşılığında Romanos'u almak istememiştir. Sonunda, birinin köpeğini Romanos'la takas etmek istemesi üzerine Alp Arslan, Romanos'tan "yeğ" olduğu ve "maslahata yarayacağı" gerekçesiyle köpeğin kalmasını istemiş, Romanos'un salıverilmesini emretmiştir. Mağlup imparator memleketine geri döndüğünde ise tahta çıkamamış ve gözlerine mil çekilmiştir ("Malazgirt Harbi", 1933: 5). "Millî Kültür Sahifesi" başlığı altında okuyucuya sunulan üç ayrı köşe yazısından biri olan bu menkıbenin, diğer ikisi gibi M. Fuad Köprülü tarafından nakledilmiş olabileceği değerlendirilmektedir.

Cumhuriyet gazetesinin 6 Ağustos 1939 tarihli sayısında, Peyami Safa'nın kaleminden "Anadolu'nun kapılarını Oğuz Türklerine açan" Alp Arslan'dan övgüyle söz eden ve Malazgirt Zaferi'nin 868. yıldönümü vesilesiyle 26 Ağustos'un "millî bir bayram" sayılması gerektiğini dillendiren bir başka yazıya daha rastlanmaktadır (Safa, 1939: 3). Bu açıdan zaferin yıldönümünü kutlayan haber ve köşe yazılarına düzenli olmasa bile yıllar içinde ara sıra yer verildiği söylenebilir.

1940'lı yıllara gelindiğinde, Malazgirt Savaşı'na yer veren ilginç yazılardan biri de İsmâil Hâmî Dânişmend'e aittir. "Türkoloji Bahisleri" adlı köşesinde Dânişmend, Arap tefsirlerinde Türklerin "Yecûc ile Mecûc, yamyam ve bir kulağını yatak, diğerini de yorgan yapan bir canavar" olarak betimlemesine şiddetle karşı çıkmıştır. Ayrıca bunları müfredatına alan Osmanlı medreselerini de "Arap dilinin ve kültürünün esiri" olmakla suçlamıştır. Dânişmend, Türk çocuklarına "ilmî hakikat" diye öğretilen bu "safsatalara" 17. yüzyıl din alimlerinden Vanî Mehmed Efendi'nin "derin milliyet ve ırk heyecanı" ile karşı çıktığını vurgulamış, müfessirin "Selçukîlerden ve bilhassa Selçukîlerin Şiiliği imha ile Sünniliği ihya edişlerinden, Malazgirt Muharebesi'nden ve Anadolu'nun fethinden sonra Oğuz Türklerinin buraya yerleşmesini" anlattığı kısmın tercümesine, ele aldığı mevzuyla doğrudan alakadar olmamakla birlikte yer vermeyi gerekli görmüştür (Danişmend, 1941: 3). Danişmend'in köşesinde ısrarla üzerinde durduğu "derin bir milliyet ve ırk heyecanına" henüz 17. yüzyıl gibi erken bir dönemde rastlanıp rastlanmayacağı ayrı bir tartışmanın konusudur. Bununla birlikte yazının II.

Dünya Savaşı'nın tüm hızıyla devam ettiği yıllarda yayımlanmış olması sebebiyle içerik olarak dönemin siyasi ikliminden etkilenerek kaleme alındığı ve Vanî'den ziyade bizzat Danişmend'in bu türden bir heyecana kapılmış olabileceğini söylemek mümkündür.

Cumhuriyet gazetesinin, aynı yıllarda Büyük Taarruz'un yıldönümü vesilesiyle yurt genelinde yapılan kutlamaların bir parçası olarak, Malazgirt Zaferi'nin de resmî düzeyde anıldığı bazı demeçlere sayfalarında yer verdiği görülmektedir. Buradan hareketle gazetenin 31 Ağustos 1941 tarihli sayısında 30 Ağustos Zafer Bayramı dolayısıyla yapılan törenlerde söz alan Teğmen Cezmi Aydoğan'ın nutkunda, Atatürk'le birlikte anılan Türk büyükleri arasında Alp Arslan da yer almaktadır. Aynı etkinlikte söz alan Korgeneral Hüsnü Kılış da "Türk ordusunun ve süngüsünün üstün gelmesiyle" elde edilen zaferler arasında Ergenekon, Malazgirt, Kosova ve Dumlupınar'ı zikretmiştir (Nadi, 1941: 5).

Türk tarihinde zaferle eş anlamlı olarak anılan ağustos aylarını konu alan başka yazı ise Ord. Prof. Dr. Reşad Kaynar tarafından neredeyse tamamen Malazgirt Savaşı'na ithaf edilmiştir. Kaynar, "841 yıl önce 40 bin kişilik Türk süvarisinin o zamana dek emsali görülmemiş 120 bin kişilik Bizans ordusunu" mağlup edişini anlatırken düşman saflarındaki "Oğuz ve Vardar Türklerinin" Alp Arslan'a katıldığını nakletmektedir. Kaynar tarafından aktarılan ve savaş alanının yerine dair ipucu veren ilginç bir detay da Alp Arslan'ın Türk erleri ve komutanlarıyla birlikte "harp meydanını Aladağ'na bağlı küçük bir tepeden seyretmiş" olmasıdır (Kaynar, 1942: 3). Müellifin sözünü ettiği yer, muhtemelen "Alikan" adıyla da bilinen Van Gölü'nün kuzeyinde Murat Nehri'nin doğduğu bölgeye denk gelmektedir (Babaol, 1982: 3). Yazının dikkate değer bir başka yönü de dile hâkim olan özcü biçimdir. Burada özcülükten kasıt özellikle "kültürel anlamda iyi olan her şeyin tamamıyla Türklere mal edilmesi ve bu değerlerin yalnızca Türklere bulunabileceğine yönelik" romantik yaklaşım tarzıdır. Dönemin ruhuna uygun olarak sıklıkla benimsenen bu yaklaşıma, Bizans İmparatoru'na "bir esir gibi değil de bir asker gibi muamelede bulunulması ve yanına asker vererek ülkesine geri gönderilmesi" bahsinde özellikle yer verilmektedir (Parlak, 2005: 239). Buna paralel olarak Kaynar tarafından kaleme alınan metinde de Alp Arslan'ın kendisini affetmesiyle "yenildiği güne dek bütün benliğiyle Türk kını ve nefretiyle dolu olduğu" ifade edilen "katı yürekli" Romanos Diogenes'in gözlerinde "ilk defa insanlığa mahsus yaşların belirlediği" ifade edilmektedir. Kaynar'a göre Malazgirt Zaferi ile Anadolu, "yabancılar için bir daha ayak basamayacakları tekinsiz bir yer" haline gelerek "en az 4000 yıllık Türk kahramanlığının göz alıcı bir örneği" olmuştur (Kaynar, 1942: 3).

Savaşın İzlerini Sahada Arayan Bir Eğitimci

1940'lı yıllarda, Malazgirt Savaşı üzerine *Cumhuriyet* gazetesinde yer verilen en geniş kapsamlı içeriğin bir siyaset adamı ve eğitimci olan İsmail Habib Sevük tarafından kaleme alınan beş bölümlük yazı dizisi olduğu söylenebilir. Sevük tarafından "Malazgird'in Kendisi" başlıklı köşede bir ay boyunca sırasıyla "Ahlat Yarışı, Cengin Arifesinde, Cenkler Cengi, Sultan ve Kayser ile Cengin Muhasebesi" başlıklı uzun köşe yazıları paylaşılmıştır. Yazı dizisi, iki hükümdarın Malazgirt Savaşı'ndan önce Ahlat'a ulaşabilmek için verdiği yarıştan söz ederek başlamaktadır. Bunun ardından

okurlara kısaca Ahlat'ı tanıtan yazar, şehrin Türk-İslam dünyası açısından önemine değinmektedir. Yazara göre, "300.000 kişilik" Bizans ordusu, taktiksel anlamda "İskender'i, Sezar'ı ve Hannibal'ı kışkırtacak bir planla" harekete geçmiş fakat Sakarya'ya vardığında iaşedeki zorluklar sebebiyle bunun "100.000'i" terhis edilmiştir. Yazı dizisi boyunca sık sık 18. yüzyıl Fransız tarihçisi Charles le Beau'ye atıfta bulunan Sevük, ordugâhını Malazgirt kalesi önlerine kurmak isteyen Romanos'un, beraberinde getirdiği bin mancınıkla kenti kuşattığını ve bir hafta sonra da aldığını söylemektedir. Anlatılana göre Malazgirt düştükten sonra Bizans ordugâhı "Adaköy" mevkiine kurulmuştur. Yazıda 1895-1913 yılları arasında Van ve Bitlis'te Rus Başkonsolosu olarak görev yapan Tümgeneral Vladimir Z. May-Mayevskiy'den aktarılanlara göre Süphan'dan eriyen karların dağ eteklerinde toplandığı ve yer altından Adaköy'deki büyük bir kayanın altından geniş bir ark halinde yeryüzüne çıktığı bilgisi verilmektedir. Her mevsim aynı kuvvette ve soğuklukta akan bölgedeki su, "iki yüz kulaçlık bir havuz" meydana getirmiştir. Sevük, 1944 yılında bölgeye bir ziyaret gerçekleştirdiğini ve bu bilgileri bizzat teyit ettiğini söylemektedir (Sevük, 1949a: 2, 4). Savaşın önceki ilk çatışmalar hakkında detaylı bilgi verilen yazıda Nikephoros Bryennios'un yaralanışı, Basilakes'in Türkler tarafından tutsak edilişi ve bunun intikamı olarak Malazgirt'te bulunan Türklerin Bizans ordusu tarafından katledilişi anlatılmıştır. Bunlarla beraber "Ortodoksluğu benimseyerek" Bizans ordusunda paralı asker olarak bulunan bazı "Oğuz ve Peçenek" grupları hakkında da bilgi verilmiştir. Bu sırada Alp Arslan'ın da "Vasurakan boğazını geçip 20.000 atlıyla Malazgirt Ovası'nın Süphan Dağı eteklerinde" ordugâhını kurduğunu anlatılmaktadır. Sevük'e göre ordu büyüklükleri hakkında İslam kaynaklarında gösterilen sayılar abartılı değildir. Bizans ordusunun iaşe gücü sebebiyle daha evvel terhis ettiği askerlerle Ahlat'ta mağlup edilen birlikler eklendiğinde Malazgirt Savaşı'na 150.000 kişiyle katıldığı ifade edilen ordunun yekûnu 300.000 kişiyi bulmaktadır. Yazar, savaşın önce Alp Arslan'ın yapmış olduğu sulh teklifini, bunun geri çevrilişini ve Abbasi Halifesi Kâim-Biemrillâh'ın duasıyla ilgili kısımları ağırlıklı olarak *Ahbârü'd-Devleti's-Selçukiyye*'de yazılanlardan aktarmıştır (Sevük, 1949b: 2). Nihai çarpışma yaklaşırken 40.000 zekat, 10.000 gönüllü ve 4.000 kişilik hassa kıtasını yanına alan Alp Arslan'ın, düşmanı görebileceği en yakın tepeye konuşlandığı anlatılmaktadır. Bu tepeden bakıldığında düşmanın kamp kurduğu bölgeyi hendeklerle çevirdiğinin anlaşılması, Türk ordusunu cesaretlendirmiştir. Her iki tarafın da ordu nizamı ile Alp Arslan'ın ölümüne yer veren yazar, son çarpışmadan önce Malazgirt şehrine ilişkin genel bir manzara sunmaktadır. Buna göre Timurlular dönemi saray tarihçisi Hâfız-ı Ebru'dan yaptığı alıntıyla şehri "demir bir dağdan daha muhkem" olarak nitelendiren Sevük, 1944 yılında bizzat sahada yaptığı incelemelere dayanarak şehir merkezini "kasabayı andıran bir köy" olarak nitelendirmektedir. Burada "yüz elli kadar üstleri dam, ev izbeleri ve on beş (?) dükkanlık bir çarşıcık" bulunduğu, üzeri "çinko kaplı ve gövdeleri sıvalı iki binadan büyük olanın jandarmanın diğerinin ise halk odası" olarak kullanıldığı bilgisini vermektedir. Bundan sonra Malazgirt Kalesi'nin surlarından bakınca gördüğü manzarayı romantik bir dille betimleyen Sevük, arazinin çetinliğine ilişkin çarpıcı detaylar sunmaktadır:

Böğrünün lavlarını kendine yığa yığa kendini yaratan bu koca dağın lav tabakalarıyla içlerinden hala derin gürültüler işitilen büyük mağaraları hep bu cephede. (?) Eteklerine serpilmiş içleri kale harabeleri, kümbet artıkları, mezar taşlarıyla dolu halden ziyade mazileriyle büyük şu köylerin isimlerine bile bakınız: Evrengazi, Cihangir, Dizginkale, Kucak, Köseler, Gültepe, Aktepe, Seydimerdan... Daha beride ve düzde şimdi Harabesur denen on beş evlik köyün yakınlarına otomobille hızla geldik. Buraları cengin en çok kızıştığı yerler. Köyün önü düzlük, toprak kumlu; istediğin gibi at koştur fakat öteye doğru yerler hep (?) toprak, lavlarla meydana gelmiş, sert, dalgalı, uzakta düz gibi görünmesine rağmen yarılarla, çukurlarla, tümseklerle çok arızalı bir saha. Türk atlıları bu yerlerin çukurluklarında pusulanıp düzlüklerinde hücumu geçerek çetin cengi yerin çetinliğiyle kazanacaktır (Sevük, 1949c: 2).

Sevük tarafından savaşın cereyan ettiği bölgeye yönelik neredeyse 75 yıl önce yapılan yerbetimsel tespitler, arazinin bugünkü yapısıyla kıyaslandığında halen geçerliliğini korumaktadır (Sütcü, 2022: 315). Anlatısının geri kalanında ise savaşın kati safhası ve İmparatorun esir edilmesi hakkındaki bahislere yer verilmektedir. Bundan sonraki kısımda, Joseph de Guignes gibi tarihçilere ve *Nakdüt Tevârih* gibi esere yapılan atıflarla savaş hakkında zaferi müjdeleyen bazı kehanetlerden ve Alp Arslan ile esir İmparator arasındaki diyalogdan söz edilmekte olup kaderin bir araya getirdiği Alp Arslan ile Diogenes arasındaki ilişkinin dostluğa dönüştüğü öne sürülmektedir. Bu iddianın bir parçası olarak Alp Arslan'ın İmparator'a kendi "saltanat elbisesini bahşettiği, emrine büyük bir maiyet alayı verdiği", İmparator'un ise Alp Arslan'a "tüm kalbiyle bağlanarak göz yaşlarına" boğulduğu dile getirilmektedir. Bunlar olurken Bizans'ın başkentindeki durum ise Ahmet Refik (Altınay)'ın *Büyük Tarih-i Umumi* adlı eseri üzerinden anlatılmıştır. Sevük, le Beau'ye atıfla Diogenes tarafından Alp Arslan'a "200.000 altın ile sahip olduğu bir elmasın" gönderildiğini aktarmaktadır. Kendisi ayrıca, bu elmas hakkında İngiliz tarihçi Edward Gibbon'dan okuduğu bir inci hikayesi üzerinden bazı çıkarımlarda bulunmuştur. Gibbon'dan nakledilene göre Bizans muharrirleri "yana yakıla savaştaki yağmada paha biçilemez bir incinin kaybolduğunu" yazdıkları halde "İmparatorluğun mukadderatını tayin eden bu mühim gün" hakkında bir şey söylememiştir. Sevük ise kaybolduğu söylenen bu incinin Diogenes tarafından Alp Arslan'a gönderilen elmas olabileceği varsayımında bulunarak eğer böyle bir olay gerçekleşiyse ortada bir kaybın bulunmadığını, "elmasın Türklere nasip olduğunu" ifade etmiştir. Yazının geri kalanında Diogenes'in zehirlenerek gözlerine mil çekilmesi, buna hiddetlenen Alp Arslan'ın Anadolu'ya akınları başlatması, Semerkant'a yaptığı sefer ve hazin ölüm hikâyesi çeşitli yerli ve yabancı kaynaklar ışığında anlatılmaktadır (Sevük, 1949d: 2, 4).

Yazı dizisinin son bölümünde, savaşın muhasebesini yapan Sevük, Malazgirt Savaşı'nı Waterloo ve Bedir muharebeleriyle mukayese ederek Selçuklu zaferini "Müslüman Türklerin Bedir'i" olarak nitelendirmekte, ondan "cenkler cengi" ve "kaderler kaderi" olarak söz etmektedir. Sevük'e göre birbirinden "üç misli farkla" ayrılan iki ordunun karşılaşmasında sayıca zayıf olanın yenilmemesi bir başarıyken onu mağlup etmesi "şaşılacak bir şey" olarak anlatılmaktadır. Bu sebeple Malazgirt Savaşı askerlik tarihinin "en harika destanlarından" biri olarak değerlendirmektedir. Ancak yazara göre Batılı tarihçiler bu savaşın mucizevi taraflarını eriterek konuyu sıradanlaştırmak için Bizans

ordusunun zayıf yönlerini şişirerek anlatma eğilimindedirler. Sevük, Türklerin zaferindeki “heybetli şeref payını küçültmenin yolu” olarak Batılı tarihçilerin birkaç yöntem izlediğini düşünmektedir. Bunlardan ilki, Türklerin yekpare bir orduya sahipten Bizans ordusunun kalabalık olmasına rağmen çeşitli kavimlerden oluştuğu iddiasıdır. Sevük’ün buna yanıtı Bizans ordusundaki farklı unsurların varlığına rağmen bunların Romalı hüviyetine sahip oldukları ve bununla gurur duydukları yönündedir. İkinci yöntem, Bizans ordusunun paralı askerlerden oluştuğu için mağlup olduğunun ileri sürülmesidir. Sevük ise bunu, “ordunun esas bünyesi Grek’ti” diyerek reddetmektedir. Dolayısıyla bunlara ücretli olarak bakılmamalıdır. “Frank ve Norman” birliklerinin varlığı ise bir “zafiyet değil” aksine bunların “profesyonel asker” olmalarından dolayı bir avantajdır. Kaldı ki paralı asker iddiasıyla bu birliklerin istekle çarpışmadığı kastediliyorsa bu da hatalıdır çünkü savaş meydanını Andronikos Doukas’tan başka hiç kimse terk etmemiştir. Üçüncü olarak, Bizans ordusundaki Türk unsurların taraf değiştirmesi üzerinde durulmaktadır. Sevük’e göre “200.000 kişilik Roma ordusunda” Peçeneklerin mühim bir yer tutması imkânsızdır. Yazar, İmparator’un Türk Sultan’ıyla savaşa fazla miktarda Türk’le gidecek kadar düşüncesiz olamayacağı kanaatinde. Ayrıca “Oğuzların iltihakı” üzerine İmparator’un “hiç telaş göstermeyerek” geri kalan Türklere “sadakat yemini” ettirmiş olması da ordusundaki Türklerin sayıca önemsiz olduğunu doğrulamaktadır. Bunların hepsi bir tarafa, yazara göre eğer Selçuklular “Anadolu’nun uzak doğusundaki” bir zaferi “Tuna’yı aşıp gelen Türkler” sayesinde kazanmışlarsa bu yine övünülecek bir şeydir. Dördüncü olarak, Bizans ordusunun daha en başından kare tabur sistemiyle sıkışık düzende yaptığı yürüyüş gerekçesiyle karşısındaki düşmanı “ihata edip kavrama imkânını kaçırmış” olmasından dolayı mağlup olduğu söylemidir. Sevük’e göre Diogenes, ordusuna verdiği dörtleme kalınlıkla Türk ordusunu ortadan yarıp zafer kazansaydı bunu dehşetli bir hüner olarak takdim edecek Batılı yazarlar, Bizans başkumandanı mağlup olduğu için bunu bir bahane olarak öne sürmektedir. Oysa hata “planın kendinde değil tatbik edilemeyişindedir”. Dolayısıyla “eksikliği Diogenes’te” görmek yerine “mahareti Türk Sultan’ında görmek” daha doğru olacaktır. Sevük bu dört gerekçeden hiçbirinin Bizans ordusunun mağlubiyetine gerekçe teşkil edemeyeceğini belirtmekle birlikte, Anadolu gibi dağlık bir bölgenin ağır ordulardan ziyade “çevik kıtaların” manevralarına elverişli olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda Türkler, savaştıkları coğrafyayı henüz Tuğrul Bey döneminden beri gayet iyi bildiklerinden, “Malazgirt Savaşı’nın yarısı daha savaş başlamadan önceki hareketlerle” kazanılmıştır. Sevük, az bir kuvvetle büyük orduların yenilmesi bahsinde Alfred von Schlieffen tarafından Cannae Muharebesi’nin örnek gösterildiğine işaret ederek Malazgirt Savaşı’nın ondan “kat kat üstün” olduğu değerlendirmesini yapmaktadır. Öyle ki Hannibal’ın mücadelesi bir kader cengi olmayıp Malazgirt’in aksine, ikbal Roma’ya nasip olmuştur. Sevük köşesine son verirken 1944 yılındaki Malazgirt ziyaretinin ardından savaşın yıldönümü olan 26 Ağustos’ta *Ülkü* mecmuasında üç adet yazı neşrettiğini, bunun üzerine Yahya Kemal Beyatlı’nın kendisine daha önce hiçbir yerde yayınlamadığı “Alp Arslan’ın Ruhuna Gazel” adlı manzum eserini verme lütfunda bulunduğunu belirtmektedir. Ardından bu aruz vezninde yazılmış bu gazeli okurlarıyla paylaşan Sevük, beyitleri sırasıyla okurlarına açıklamıştır (Sevük, 1949e: 2, 4).

Bir Cihan Harbi olarak Malazgirt

Bu uzun yazı dizisinin ardından *Cumhuriyet* gazetesinde yine İsmail Habib Sevük tarafından “Malazgirdin Sonrası” adlı bir köşede üç makale daha yayınlanmıştır. İlk metinde ağırlıklı olarak bir önceki yazı dizisinde kullanılan kaynakların yardımıyla Anadolu’nun Türkleşme süreci ele alınmıştır. Sevük, le Beau ile paralel olarak Diogenes’in öldürülmesinin ardından Anadolu’ya yapılan seferlerin artık “bir akın, vurgun veya istila” olmadığı, buradaki Türk varlığının “köklü fetihlere mahsus bir yerleşme” olduğu kanaatinde. (Sevük, 1949f: 5). Anadolu’nun Türk yurdu haline gelmesi ile birlikte Malazgirt Savaşı’nın bir diğer neticesi de Batı’dan Doğu’ya “1095’ten 1270’e kadar yaklaşık sekiz Haçlı Seferinin” yapılmış olmasıdır. Sevük’e göre Batıların öne sürdüğünün aksine “ne Kudüs’ün Müslümanların eline geçmesiyle Avrupa’da kabaran din taassubu ne fakir Avrupalıların Doğu’da daha mutlu yaşayacaklarına inanmaları ne de asilzadelerin maceraperestliği” bu seferlere temel teşkil etmektedir. Ona göre, Gibbon’un da söylediği gibi” Türkler Bizans kartalının Anadolu kanadını kırdıktan sonra iki boğazın kıyılarına yerleştikleri” için eskiden bir sınır kalesi olan Bizans artık Avrupa’nın önünde set olma özelliğini yitirmiş, böylelikle Malazgirt’ten itibaren Türkleri durdurma sırası kendilerine gelmiştir. (Sevük, 1949g: 2, 5).

Malazgirt Savaşı’nı Doğu ile Batı’nın çarpışması olarak nitelendiren ve bu yönüyle onu bir “cihan harbine” benzeten Sevük’e göre, 12. yüzyıl sonlarında Haçlı tehlikesini bertaraf eden Selçuklular, Bizans üzerine “yeniden taarruza” geçmiştir. 13. yüzyılın ilk yarısında Alâeddin Keykubad’ın hamleleriyle Anadolu’nun bu seferki bütünlüğü “yalnız ırk bakımından değil siyasi hakimiyet itibarıyla” da tam bir birlik görünümü kazanmıştır. Ancak bu birlik de Moğol istilaları sebebiyle üçüncü kez bozulmuş ve Anadolu’da “küçük Türk devletleri” [beylikler] boy göstermiştir. Yazarın “mucize” olarak adlandırdığı Osmanlılar ise yine bu beylikler arasından filizlenmiştir (Sevük, 1949h: 2).

Sevük’e göre “dokuz asrın ötesini bugünlere bağlayan tek varlık” Selçuklu Türklüğüdür. Ona, baştan “Selçuklu Devleti, Tavâif-i Mülûk Devletleri, daha sonra ise Osmanlı Devleti” denmesine aldanmamak gerekir. Yazar, bunları “bir nehrin muhtelif yerlerde farklı isimler almasına” benzetmektedir. Bu devamlılığın Selçuklulara nasip olması ise Malazgirt Zaferi’nden sonra Türklerin batıya yerleşmesinde yatmaktadır. Bu bağlamda “Doğu Roma, İstanbul’un fethinden dört asır önce” Malazgirt’te son bulmuştur. Türk İmparatorluğu ise yine Malazgirt’te başlamıştır. Yazar, bu bağlamda Yahya Kemal’in 17. yüzyıl Türk bestekârı Buhûrîzâde Mustafa İtrî için “yedi yüzyıl süren hikâyemizi dinlemiş ihtiyar çınar” sözlerinden ilham olan bir soruya da yanıt vermektedir. Yahya Kemal’in tam da Malazgirt Savaşı’nın yaşandığı dönemi vurgulayan ifadelerinden hareketle Sevük, Malazgirt’ten önce Türklüğün olup olmadığı sorusuna yanıt aramaktadır. Yazar buna, Türklüğün “yalnız Malazgirt’ten öncesi değil bütün ezelinin” olduğu şeklinde cevap vermektedir. Ona göre, köşesinde yazdığı yazılar ırk devrini değil İslam dinindeki Türklüğe vurgu yapmaktadır. Müslüman Türkler evvelce nasıl ayrıldıysa bunların içinde Batılı Türkler de kendilerine ayrı bir istikamet belirlemiştir. Bu istikamet dokuz asır boyunca akıp giden bir kadere benzetilmektedir. Dolayısıyla Selçuklu

Türklerinin Anadolu'nun ötesine geçemeyişleri onların Osmanlı Türklüğünden ayrı oldukları manasına gelmemektedir. Zira Selçukluları duraklatan Haçlı tehdidi ve Moğol istilası ortadan kalkınca Batı Türklüğünün mukadder akışı kaldığı yerden yoluna devam etmiştir. Yazar buna dil ve din birliğini de eklemekte aksi halde Timur gibi bir cihangirin Ankara'da kazandığı zaferin bir devleti ortadan kaldırmaya yeteceğini ifade etmiştir. Oysa bu dördüncü bölünmeden sonra Batı Türklüğünün yeniden toparlanması yalnızca on üç yıl sürmüştür. Bu sebeple Timur'un tek yaptığı, "İstanbul'un fethini elli sene kadar geciktirmekten" ibarettir. Bundan sonra sırasıyla Fatih Sultan Mehmet, Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman dönemlerine işaret eden Sevük, İtalyan tarihçi Leone Caetani'ye atıfla bu hükümdarlar zamanında Batı Türklüğünün İslamiyeti "bir dünya dini" haline getirdiğini ifade etmektedir. Yazara göre dinler her ne kadar peygamberler aracılığıyla tebliğ edilse de onları "hayatın içine dolduran, hacimli, cüsseli, kanlı canlı bir varlık" haline getiren milletlerdir. Dolayısıyla dinleri "yükselten veya alçaltan" dinlerin kendi değil, tam aksine dinleri "kabarık veya ezik" gösterenin o dine hatta mezheplere mensup milletler olduğunu değerlendirmektedir. Buradan hareketle Türklük ile İslamiyet arasında ayrılmaz bir bağ bulunduğuna işaret eden Sevük'e göre Batılı milletler "Grek ve Latin" mirasıyla yoğrulmuşlardır. Bu iki bileşen çıkarıldığı takdirde Avrupa medeniyetinin içi bomboştur. Türkler de Malazgirt'ten bu yana cephe cephe, safha safha, "dünyayı kendilerine ram eden" bir medeniyet kurmuşlardır. Böylece geçmişle gelecek arasında bir köprü kuran yazar, "Malazgirt'ten Dumlupınar'a uzanan dokuz asırlık bir varlıktan" söz ederken asırların geçmediğini, "gelen asırların istikbâlin ebedine gittiğini" ifade etmektedir. Bugünkü Türkler ise "Malazgirt'ten gelen dokuz asrın ebede" akışıdır (Sevük, 1949h: 2, 4).

Bunlar dışında *Cumhuriyet* gazetesinin 1940'lı yıllara ait sayılarında Malazgirt Savaşı'na kimi zaman zaferin yıl dönümünde özellikle Muş ilinde gerçekleştirilen coşkulu kutlamalar vesilesiyle ("Malazgirt Meydan Muharebesi'nin", 1943: 3), kimi zaman Türklerin kahramanlıklarını anlatan savaş konulu eserler bağlamında ("Cumhuriyet'in 20. yıldönümüne", 1943: 3), kimi zaman Doğu Anadolu'yu tanıtan ve buranın Türklüğünü anlatan köşe yazılarında (Sevük, 1946: 2), kimi zaman da tarihte gerçekleşen bir başka olayın öncesinin ve sonrasının daha kolay anlaşılabilmesi için bir ölçü birimi olarak (Danışmend, 1947: 2) yer verildiği söylenebilir

Sonuç

Türkiye'de modern tarihçilik anlayışının benimsenmesine katkıda bulunan hatta kurulduğu dönemde ona dolaylı olarak yön veren *Cumhuriyet* gazetesi, Türk tarihçiliğine yıllar içerisinde hâkim olan farklı anlayışlardan izler taşımakta ve bunlara ayna tutan belgeleri barındırmaktadır. Türkiye'de, Türk Tarih Tezi ve Hümanist tarih anlayışının ilk evresine tekabül eden 1930-1950 arası dönemi *Cumhuriyet* gazetesinin sayfalarından okurken Türk ulusal kimliğinin şekillenmesinde abidevi bir cesaret, kararlılık ve zafer sembolü olarak kabul edilen Malazgirt Savaşı'yla ilgili pek çok farklı tür ve üslupta içeriğe rastlamak mümkündür.

Türk Tarih Tezi anlayışının hâkim olduğu dönemde, öykünün yalnızca bir örnek hariç olmak kaydıyla satır aralarında yer aldığı ve dünyevi bir dille okuyuculara aktarıldığı göze çarpmaktadır. Zaferi, Alp Arslan'ın kılıcından ziyade ona akıl hocalığı yapan Nizâmülmülk"ün zekasına mal eden (Tan, 1935: 10) veya Murat Nehri'ni savaşa şahitlik ettiği için şanslı sayan (Sevük, 1936: 3) dolaylı metinler buna örnek gösterilebilir. Bununla birlikte, Batı menşeli ırkçı-antropolojik tezlerde Türklere yönelik indirgemeci yaklaşımı aynı perdeden tenkit eden metinlerin popüler tarihçiliğe bir yansıması olarak, esir düşen Romanos Diogenes'i beş akçe karşılığında alacak birinin bulunamaması veya onun bir köpekle takasına bile razı gelinmemesi gibi detaylar, satır aralarında düşmanın "beş para etmez" olarak değersizleştirilmesine örnek teşkil etmektedir.

Dönemin tarih anlayışı, Türklerin Anadolu'ya binlerce yıl önce göç ettikleri iddiasına meşruiyet kazandırabilmek için dikkatini Antik Çağ'a yönelttiğinden bir tür "eve dönüş" hikayesi olarak değerlendirilen Malazgirt'in en azından on yıllık bir süre boyunca ön planda olmaması anlaşılabilir bir durumdur (Copeaux, 2000: 160). Öte yandan, I. Türk Tarih Kongresi'nde savaşa Türk tarihinin üç safhasından biri olarak yer verilmesinden de anlaşılacağı gibi bunu bir ihmal değil öncelik meselesi olarak değerlendirmek daha doğru olacaktır. Bu dönemde, savaşı doğrudan konu edinen ve zaferin millî bayram olarak kutlanması gerektiğine değinen 1939 tarihli yazı ise 1940'lı yılların Hümanist tarih anlayışına doğru bu önceliklerin değişmeye başladığını göstermektedir.

1940'lı yıllar boyunca *Cumhuriyet* gazetesinde Malazgirt ile ilgili içeriğin önceki döneme kıyasla 2,5 kat arttığı ve anlatıya yeni bir dilin hâkim olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, düşman imgesinin bir önceki dönemden farklı olarak hümanist tarih anlayışıyla değiştiğini görmek mümkündür. Alp Arslan'ın Diogenes'e kaftanını hediye etmesi, maiyetine adamlar vererek onu memleketine göndermesi ve aralarındaki ilişkinin dostluğa dönüştüğünü vurgulayan satırlar bunun birer örneğidir. Bu metinlerde Türklüğün erdemlerini bazen örtük bazen de açıkça dile getirilen pasajlar, gözyaşlarına boğulan Diogenes'e Alp Arslan tarafından bir insanlık dersi verildiği mesajını barındırmaktadır. Bununla birlikte, gözle görünür en büyük değişimin dine yapılan göndermeler olduğu söylenebilir. Ancak, bu içerik 1930'lu yılların tarih anlayışından keskin bir kopuşa değil iki anlayışın iç içe geçtiği bir dönüşüm sürecine işaret etmektedir. Buradan hareketle, Malazgirt Zaferi, İslamiyet'i bir dünya dini haline getiren sürecin başlangıcını teşkil etse de bunun Türkler sayesinde gerçekleştiğinin altı çizilmiştir. Türklüğe övgü, Malazgirt Zaferi ile Haçlı Seferleri arasında kurulan neden-sonuç ilişkisinde görülebileceği gibi "Türklerin dünya tarihine müdahalesini" (Copeaux, 2000: 24) önceleyen bakış açısını yansıtmaktadır. Türklüğün yalnızca Malazgirt öncesinde değil bütün bir ezelden beri var olduğu söylemi de bu bağlamda değerlendirilebilir. Ancak, burada bir nüans dikkati çekmekte ve Anadolu'nun mülkiyet meselesiyle ilgili tartışmada bir önceki dönemin "eve dönüş" anlayışından farklı olarak zaferin yurt kuran bir savaş olduğu dile getirilmektedir. İki anlayış arasındaki belirgin ayrımlardan bir diğeri de geçmiş ile şimdi arasında daha evvel kurulmayan bağın artık net bir biçimde gözlemlenebilmesidir. Alp Arslan'ın Hannibal ve Mustafa Kemal Atatürk gibi büyük komutanlarla birlikte anılması, Malazgirt'in Roma, Arap ve Fransız tarihinin ünlü muharebeleriyle mukayese edilmesi, Kosova, Dumlupınar ve Büyük Taarruz ile öncül-ardıl ilişkisi

kurulması hatta onun bir cihan harbi olarak yorumlanması bu bağlamda değerlendirilebilir. Buna karşın, taranan metinlerde Doğu-Batı karşıtlığına yapılan belirgin vurguya bakılırsa, Malazgirt'in bir cihan harbinden ziyade medeniyetler çatışması olarak yorumlandığı anlaşılmaktadır.

1940'lı yılların sonuna doğru, dil bakımından daha evvel Türk-Tarih Tezi ile Hümanist dönem arasında görülen geçiş emareleri bu kez Türk-İslâm Sentezi anlayışına doğru yol alan ikinci evrenin başlangıcına işaret etmektedir. 1949 yılında Malazgirt Savaşı ile ilgili hatırı sayılır oranda artan metinlerde dil ve din birliğine yapılan yoğun vurgu dikkati çekmektedir. Örneğin, anlatıda zafer yerine İslami terminolojiye uygun olarak fetih sözcüğüne daha sık yer verilmektedir. Ayrıca, İstanbul'un alınmasını yalnızca elli sene kadar geciktiren Timur bahsinde olduğu gibi kaçınılmaz olanın önünde sonunda gerçekleşeceğine yönelik ereksel tarih yorumlarına rastlanmaktadır.

Cumhuriyet gazetesinde, Malazgirt Savaşı'na ilişkin güncel akademik yayınlarda bile gözden kaçan veya varlığından haberdar olunmayan pek çok detaya rastlanmaktadır. Bunlar arasındaki en dikkat çekici örneğin, savaşa yönelik saha araştırmalarını ilgilendirdiği söylenebilir. Bu bağlamda, Türkiye'de Malazgirt Savaşı'nın askerî strateji yönüyle ilk kez Harp Akademileri bünyesinde görev yapan Feridun Dirimtekin (1936) tarafından mercek altına alındığı ve Kurmay Albay Kadri Perk (1946/7) nezaretindeki bir askerî heyet tarafından sahaya taşındığı kabul edilmektedir. Aynı zamanda birer tarih öğretmeni olan bu iki subayın sivil hayattaki muadili ise bu çalışmada ilk kez ortaya koyulduğu üzere İsmail Habib Sevük'tür. 1944 senesinde yalnızca savaş üzerine değil aynı zamanda Malazgirt şehrinin tarihsel kimliğine ışık tutan çok sayıda bilgi aktaran Sevük, bunu askerî mahiyeti haiz coğrafi etütlerden iki yıl önce yapmıştır. Üstelik bir eğitimci olarak onu asker kökenli meslektaşlarından ayıran bir diğer özellik de kaynak eserlere nüfuz etmesi ve Malazgirt Savaşı'na yönelik *Cumhuriyet* gazetesinde yer verdiği değerlendirmelerin büyük oranda akademik tarihçiliğe dayanmasıdır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Kaynakça

- Atılğan, S. (1994). Bir okur profili çalışması: Örnek gazete Cumhuriyet. *Marmara İletişim Dergisi*, 7(7), 37-49.
- Babaol, A. (1982). *Muş ilinde 1935-1980 yılları arasında nüfusun seyri*. (Yayımlanmamış Bitirme Tezi). İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İstanbul.
- Bailey, K. D. (1994). *Methods of social research*. New York: Free.
- Başkaya, M. (2016). İhsan Şerif Bey (Saru) “Cumhuriyet Çocuklarına Tarih Dersleri” eseri. *Turkish History Education Journal*, 5(1), 297-315.
- Bayur, Y. H. (1932). Şarkta inhitat sebepleri. *Birinci Türk Tarih Kongresi*'nde sunulan bildiri, Ankara. 17.06.2023 tarihinde <https://www.ttk.gov.tr/kongreler/i-turk-tarih-kongresi-02-11-temmuz-1932-ankara/> adresinden alınmıştır.
- Buran, A. (2021). Nitel araştırmada veri toplama. İçinde F. N. Seggie ve Y. Bayyurt (Edt.), *Nitel Araştırma: Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları* (s. 46-61). Ankara: Anı.
- Copeaux, E. (2000). *Tarih ders kitaplarında (1931-1993) Türk tarih tezinden Türk-İslam sentezine* (A. Berktaş, Çev.). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt.
- Copeaux, E. (2003). Türkiye’de 1931-1993 arasında tarih ders kitapları. İçinde O. Köymen (Haz.), *Tarih Öğretimine Eleştirel Yaklaşımlar* (s.107-113) İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Cumhuriyet’in 20. yıldönümüne 20 kitab. (1943, 27 Birinci Teşrin). *Cumhuriyet*, s. 3.
- Çevik, A. D. (2021). Sosyal bilimler ve bilimsel yasalar. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 32, 177-194.
- Çevik, A. D. (2023). Anglosakson arkeoloji geleneği bağlamında bilimsel açıklamaların doğası ve statüsü. *Kilikya Felsefe Dergisi*, 1, 17-37.
- Danişmend, İ. H. (1941, 11 Mart). Türkoloji bahisleri: Vanî Efendi nazariyesi. *Cumhuriyet*, s. 3.
- Danişmend, İ. H. (1947, 22 Aralık). Türkoloji bahisleri: Fuzulî'nin mezarı. *Cumhuriyet*, s. 2.
- Demircioğlu, İ. H. (2007). *Tarih eğitiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar*. Ankara: Anı.
- Doğan, M. D. (2020). Doğudan batıya Selçuklu yürüyüşü ve Malazgirt zaferi. İçinde M. Nar, M. Tuğrul (Edt.), *Tarihten romana Malazgirt* (s. 64-68). Ankara: Türkiye Yazarlar Birliği.
- Emin Âli. (1927). *Türk çocuklarına tarih dersleri*. İstanbul: Gündoğdu.
- Ersanlı, B. B. (1992). İktidar ve tarih: Türkiye’de “resmi tarih” tezinin oluşumu (1929-1937). İstanbul: Afa.
- Given, L. M. (2021). *100 soruda nitel araştırma* (A. Bakla ve İ. Çakır, Çev.). Ankara: Anı.

- Güler, A., Halicioğlu, M. B. ve Taşgın, S. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma*. Ankara: Seçkin.
- İhsan Şerif. (1926). *Cumhuriyet çocuklarına tarih dersleri*. İstanbul: Türk.
- Kaplan, M. (1972). Malazgirt Savaşı'nın mana ve ehemmiyeti. *Türkiyat Mecmuası*, 17, 149-164.
- Karabağ, Ş. G. (2019). Tarih ders kitaplarında Yunanlılar ve Yunanistan. İçinde A. Şimşek (Edt.), *Tarih Ders Kitaplarında İmajlar: Devletler, Halklar, Kişiler* (s. 257-273). Ankara: Pegem.
- Kartal, Ş. (2021). Nitel araştırmanın desenlenmesi. İçinde M. Çelebi (Edt.), *Nitel Araştırma Yöntemleri* (s. 211-237). Ankara: Pegem.
- Kaynar, R. (1942, 27 Ağustos). Türk tarihinde 26 ağustoslar. *Cumhuriyet*, s. 3.
- Köktener, A. (2004). *Bir gazetenin tarihi: Cumhuriyet*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Malazgirt Harbi. (1933, 10 Nisan). *Cumhuriyet*, s. 5.
- Malazgirt Meydan Muharebesi'nin 872'nci Yıldönümü. (1943, 28 Ağustos). *Cumhuriyet*, s. 3.
- Merriam, S., & Tisdell, E. J. (2016). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. San Fransisco: Jossey-Bass.
- Nadi, Y. (1941, 31 Ağustos). 30 Ağustos coşkunu tezahüratla kutlandı. *Cumhuriyet*, s. 1-5.
- Özbaş Çulha, B. (2019). Tarih ders kitaplarında "Bizans". İçinde A. Şimşek (Edt.), *Tarih ders kitaplarında imajlar: Devletler, halklar, kişiler* (s. 77-93). Ankara: Pegem.
- Parlak, İ. (2005). *Kemalist ideolojide eğitim: Erken cumhuriyet dönemi tarih ve yurt bilgisi ders kitapları üzerine bir inceleme*. Ankara: Turhan.
- Patton, M. Q. (2018). Nitel araştırmada stratejik temalar (Y. Dede ve F. I. Bilican, Çev.). İçinde M. Bütün ve S. B. Demir (Edt.), *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri* (s. 37-73). Ankara: Pegem.
- Polat, S. (2001). Yirminci yüzyıl tarihyazımı içinde Claude Cahen ve Osmanlı öncesi Türkiye tarihine yaklaşımı. *Türklük Araştırmaları Dergisi*, 9, s. 79-96.
- Safa, P. (1939, 6 Ağustos). Hadiseler arasında Türklük için. *Cumhuriyet*, s. 3.
- Sevük, İ. H. (1936, 28 İkincikânun). Fıratın tercümeihali 1: İki kardeş. *Cumhuriyet*, s. 3.
- Sevük, İ. H. (1946, 28 Ağustos). Doğu'yu tanıyalım: Van ve havzası. *Cumhuriyet*, s. 2.
- Sevük, İ. H. (1949a, 23 Eylül). Malazgirdin kendisi: Ahlat yarışı. *Cumhuriyet*, s. 2-4.
- Sevük, İ. H. (1949b, 30 Eylül). Malazgirdin kendisi: Cengin arifesinde. *Cumhuriyet*, s. 2.
- Sevük, İ. H. (1949c, 7 Ekim). Malazgirdin kendisi: Cenkler cengi. s. 2.
- Sevük, İ. H. (1949d, 14 Ekim). Malazgirdin kendisi: Sultan ve kayser. *Cumhuriyet*, s. 2-4.
- Sevük, İ. H. (1949e, 24 Ekim). Malazgirdin kendisi: Cengin muhasebesi. *Cumhuriyet*, s. 2-4.

- Sevük, İ. H. (1949f, 30 Ekim). Malazgirdin sonrası: Anadolu'nun fethi. *Cumhuriyet*, s. 5.
- Sevük, İ. H. (1949g, 22 Kasım). Malazgirdin sonrası: Haç'la hilâl'in cihan cengi. *Cumhuriyet*, s. 2, 5.
- Sevük, İ. H. (1949h, 27 Aralık). Malazgirdin sonrası: Dokuz asrın akışı. *Cumhuriyet*, s. 2-4.
- Sütçü, M. S. (2022). Bizans'ın Doğu Sınırında Bir Ordugâh ve Surları: Malazgirt. *Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda* sunulan bildiri. İzmir. 17.06.2023 tarihinde https://kongre.akademikiletisim.com/files/TDAE/tam_metin_cilt3.pdf adresinden alınmıştır.
- Şimşek, A., & Yazıcı, F. (2013). Türkiye'de tarih öğrenmenin dünü, bugünü. *TYB Akademi: Dil Edebiyat ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(8), 11-33.
- Şimşek, H. (2009). Eğitim tarihi araştırmalarında yöntem sorunu. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(1), 33-51.
- Tan, T. M. (1935, 11 Mayıs). Büyük devlet adamları 7: Nizamülmük. *Cumhuriyet*, s. 10.
- Tarih Kongresinde dünkü nutuklar. (1932, 11 Temmuz). *Cumhuriyet*, s. 1-8.
- Vurgun, A., & Şen, H. (2023). Cumhuriyetin çocuklarına Selçukluların öğretimi. *International Journal of Social Science Research*, 12(1), 155-171.
- Yıldırım A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, T. (2016). *Tarih ders kitaplarında kimlik söylemi*. İstanbul: Yeni İnsan.
- Yıldızlı, M. E. (2017). Türk Dil Devriminin önemli basamaklarından Güneş Dil Teroisi üzerine sorular ve cevaplar. *Türk Yurdu*, 106(364), 45-48.
- Yiğit, M. (2017). Türk inkılâbı ve sanat düşüncesi ilişkisi: Türk Tiyatrosu dergisinde Türk Tarih Tezi izleri (1933-1944). *Yıldız Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 206-221.